

PAVLA VORLÍČKOVÁ

**Konflikt v Sýrii pohledem Hlasu Ruska:
V porovnání s Českou tiskovou kanceláří**

Bakalářská práce

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ

PAVLA VORLÍČKOVÁ

**Konflikt v Sýrii pohledem Hlasu Ruska:
V porovnání s Českou tiskovou kancelář**

Bakalářská práce

Vedoucí práce:
doc. PhDr. Zdeněk R. Nešpor, Ph.D.

Praha 2015

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou práci vypracovala samostatně. Všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány. Práci jsem nevyužila k získání jiného nebo stejného titulu. Současně dávám svolení, aby byla práce zpřístupněna v příslušné knihovně a v elektronické databázi vysokoškolských prací Univerzity Karlovy v Praze.

V Praze dne 26. června 2015

.....
Pavla Vorlíčková

Poděkování

Chtěla bych poděkovat doc. PhDr. Zdeňku R. Nešporovi, Ph.D. za vedení mé bakalářské práce a přátelům, i těm v zahraničí, a rodině za podporu, kterou mi během psaní této práce dodávali sílu.

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá syrským konfliktem, jenž započal v březnu 2011, z pohledu Hlasu Ruska, ruské státní rozhlasové stanice, která do r. 2014 fungovala v České republice jako české internetové zpravodajství, které informovalo zahraničí o ruských názorech na světové dění. V roce 2014 její funkci převzalo Rádio Sputnik. Bakalářská práce porovnává prvních šest měsíců syrského konfliktu, tak jak byl prezentován na Hlasu Ruska, se zprávami České tiskové kanceláře ve stejném období.

Klíčová slova: Sýrie; Hlas Ruska; ČTK

Abstract

This bachelor's thesis deals with the conflict in Syria which started in March 2011. It focuses on the viewpoint of the government's international radio broadcasting service the Voice of Russia, which had its Czech websites news until 2014. Its purpose was to inform the world about Russian attitude towards the world news. In 2014 it was replaced by Radio Sputnik. This bachelor's thesis seeks to compare the news that were launched during the first six months of the conflict both in the Voice of Russia and the Czech News Agency.

Keywords: Syria; Voice of Russia; Czech News Agency

Obsah

Úvod	1
Způsob citování	3
Metodologie	4
Charakteristika zdrojů dat	5
Hlas Ruska	5
Česká tisková kancelář	6
Česká tisková kancelář: Zprávy z období března až června 2011	7
Dílčí shrnutí.....	17
Hlas Ruska: V porovnání se zprávami ČTK	19
Výsledky analýzy	36
Intervence v Libyi: Hlavní argument Ruské federace proti přijetí rezoluce RB OSN v případě syrského konfliktu	38
Závěr	40
Bibliografie	42
Prameny	42
Sekundární literatura.....	42

Úvod

Když před více jak čtyřmi lety začaly propuknout revoluce v severní Africe a následně na dalších místech arabského regionu, sledoval je Západ s napětím a očekáváním, které podle něj mělo vnést demokratické hodnoty do oblastí, které byly už po desetiletí pod diktaturou jednotlivců.¹ Po čtyřech letech mnohdy dramatického vývoje se situace nejeví tak jednoduše. Některé režimy byly svrženy (Tunisko, Egypt, Libye, Jemen), například v Egyptě byl ve svobodných volbách zvolen představitel, který západní představě demokracie nevyhovoval,² a v Sýrii se demonstranti změny k lepšímu nedočkali, naopak zpočátku nenásilné protesty vyústily v občanskou válku, která neskončila dodnes. Spolu se vznikem samozvaného Islámského státu na území Sýrie a Iráku, který šíří strach a hrůzu nejen na místě svého působení, ale i prostřednictvím médií, se situace na Blízkém východě zdá být ještě komplikovanější.

Ačkoliv témata, která si kladou otázky po příčinách tzv. Arabského jara nebo jeho konsekvencí, jsou tématy zajímavými a důležitými, tato práce se orientuje směrem jiným. Snaží se rozkrýt postoj ruského státu ke konfliktu, jehož je důležitým hráčem. Snaží se to dělat prostřednictvím analýzy státního internetového zpravodajství, které má svou českou internetovou odnož. A zároveň se tak pokouší odkrýt alespoň částečný a nedokonalý obraz toho, co se v Sýrii událo během prvních několika měsíců protestů.

Tzv. Arabské jaro započalo v Tunisku, když se 17. prosince 2010 upálil mladý Tunisian Muhammad Búazízí. Incident vyvolal vlnu protestů v samotném Tunisku, které 14. ledna 2011 donutily prezidenta Ben Alího

---

¹ V Tunisku vládl Zín al-Ábidín Ben Alí 42 let, Háfiz al-Asad v Sýrii 29 let (po něm prezidentský post převzal jeho syn Bašár), Muammar al-Kaddáfí vládl Libyi 42 let atd., viz Beránek 2013, s. 11.

² V roce 2012 byl v prvních svobodných volbách v Egyptě zvolen prezidentem Muhammad Mursí, vůdce Muslimského bratrstva, které bylo po téměř padesát let v Egyptě zakázáno. Mursí byl r. 2013 po masových protestech, které se odehrávaly napříč zemí, svržen armádou. (Osman 2013, s. 8)

opustit zemi. (Jiránková 2013, s. 38/39) Dění v Tunisku se stalo spouštěčem událostí, které následovaly v dalších arabských zemích, včetně Sýrie.

Do Sýrie, kde se roku 2000 vystřídala vláda z Háfize al-Asada, jenž Sýrii vládnul od r. 1971, na syna Bašára, dorazily nepokoje v březnu 2011. Režim na zprvu pokojné demonstrace zareagoval se silou, která svět šokovala.³ Reakce mezinárodního společenství byla ale limitována postojem Ruska, stálého člena Rady bezpečnosti OSN, které od počátku odmítalo přijetí jakékoli rezoluce. Důvodem měl být strach z možné vojenské intervence podobné té libyjské. Rusko, které Sýrii poskytuje diplomatickou podporu (a dodává režimu zbraně⁴), se tak stalo jedním z hlavních aktérů, které mělo ve svých možnostech konflikt zásadně ovlivnit.

Předkládaná práce je zaměřena na analýzu zpráv z českojazyčných internetových stránek ruské státní rozhlasové stanice Hlasu Ruska, které byly v období března až srpna 2011 věnovány konfliktu v Sýrii. Hlas Ruska, který v České republice působí pouze jako internetové zpravodajství, si kladlo za cíl informovat zahraničí o domácí i zahraniční politice a o ruských názorech na zahraniční dění. (Hlas Ruska 2015, O nás) Hlas Ruska nyní funguje na nových internetových stránkách pod názvem Rádio Sputnik. Stále se však jedná o státní médium, které tlumočí názory ruské vlády na domácí i zahraniční dění. Práce se snaží nejen odkrýt, o čem Hlas Ruska ve vybraném období informoval či neinformoval, ale i jakým způsobem byly články artikulovány. K prvnímu úkolu posloužilo porovnání s informacemi ze zpráv České tiskové kanceláře ve stejném období, k druhému pak Miesslerův přístup k analýze mediálních textů, který kombinuje prvky obsahové a kritické diskurzivní analýzy. Vzhledem k tomu, že zprávy ČTK se kvůli omezenému množství zahraničních reportérů do značné míry omezují na přebírání zpráv zahraničními agenturami, jako jsou AFP, DPA, Reuters a další (viz Trunečková 2009, s. 148), představuje ČTK jakýsi amalgám zdrojů převážně západních médií, který je vhodný k porovnání se zprávami

---

³ Mezinárodním výborem Červeného kříže byl konflikt označen za občanskou válku již v červenci 2011. (Ditrych 2013, s. 176)

⁴ Vojenské i civilní části opozice byla postupem času poskytována pomoc západními zeměmi (obrana tureckého pohraničí, sankce atd.). V reakci na zprávy o použití chemických zbraní proti civilnímu obyvatelstvu se v roce 2013 USA rozhodly začít poskytovat opozici dodávky zbraní. (Ditrych 2013, s. 176)

Hlasu Ruska, jenž je agenturou ruskou.⁵ Zkoumané období bylo zúženo na šest měsíců od března 2011, kdy nepokoje započaly, do konce srpna 2011, a to z důvodu rozsahu bakalářské práce. Takto zúžené období zároveň nebrání tomu nalézt odpovědi na otázky, které jsou podstatou této práce: *Jak Hlas Ruska informoval o konfliktu v Sýrii? Jak se liší obsah v porovnání se zprávami České tiskové kanceláře a jakým způsobem Hlas Ruska o konfliktu referuje?*

První větší část shrnuje zprávy ČTK v období, kdy Hlas Ruska ještě neinformoval o konfliktu systematicky. Ačkoliv zprávy ČTK analýze podrobeny nebyly (jsou pouze shrnuty), i z nich je cítit určitý diskurz, ať už způsobem, jakým jsou zprávy podávány, nebo jejich výběrem. Druhá část je už zcela zaměřena na analýzu článků Hlasu Ruska, jeho porovnávání a způsobu, jakým jsou zprávy podávány.

Způsob citování

Kvůli větší přehlednosti a úspoře místa jsou zprávy z databanky České tiskové kanceláře uváděny ve stylu: ČTK datum, čas vydání zprávy. Zprávy z Hlasu Ruska potom: Hlas Ruska datum, čas vydání zprávy. Zprávy z databanky ČTK jsou z období od 1. března do 31. srpna 2011, vyhledány byly pod klíčovým slovem Sýrie a prioritou 1–4⁶, staženy a zálohovány byly 25.8.2014. Stejně tak zprávy z Hlasu Ruska byly nalezeny pod štítkem Sýrie ve stejném časovém období a z internetových stránek byly staženy a zálohovány během března až května 2013. K 17.6.2015 jsou zprávy stále přístupné přes webový server http://cz.sputniknews.com/czech.ruvr.ru/tag_7699140/2011/03/. Ve zbytku práce je použit standardní způsob

---

⁵ Před 9. prosincem 2013 byla vlastníkem Hlasu Ruska Všeruská státní televizní a rozhlasová společnost. Poté byl Hlas Ruska sloučen s agenturou RIA Novosti, aby vytvořily mezinárodní zpravodajskou agenturu Rossija Segodňa. 10. listopadu 2014 byl Hlas Ruska nahrazen Rádiem Sputnik, který taktéž provozuje Rossija Segodňa. (Wikipedia EN 2015, Voice of Russia)

⁶ V tiskové agentuře je na rozdíl od jiných druhů médií řazení vydávaných zpráv chronologické. Je to z toho důvodu, že v agentuře neexistuje nic jako uzávěrka. Řazení zpráv tedy neodpovídá jejich důležitosti, a proto jsou jednotlivé zprávy označeny prioritou na škále, jejíž stupně zároveň odpovídají určitým typům zpráv, viz Trunečková 2009, s. 145–146.

citování. Přímé citace z Hlasu Ruska jsou v takové podobě, v jaké se nacházely na webových stránkách Hlasu Ruska, tj. občas i s drobnými pravopisnými chybami.

Metodologie

V otázce metodologie se tato práce do značné míry opírá o metodologický přístup J. Miesslera, který kombinuje prvky obsahové a kritické diskurzivní analýzy. Jak Miessler (2008, s. 116) konstatuje, oba přístupy, jak obsahová, tak i kritická diskurzivní analýza mají své výhody a nevýhody. Zatímco obsahová analýza bývá zpravidla kvantitativní, orientuje se na velké množství textů a „postupuje ‚shora dolů‘“ (Miessler 2008, s. 117), diskurzivní a kritická diskurzivní analýza, která se soustřeďuje na vztah mezi „mocí a ideologií“ (Fairclough 1992, s. 15), je analýzou kvalitativní a zaobírá se relativně malým množstvím textů. Kromě toho kategorie v ní nejsou definovány předem, ale vycházejí přímo z textu a analýza tedy postupuje „zdola nahoru“. (Miessler 2008, s. 117) Svým způsobem jde „o hloubkovou interpretaci jednotlivého zkoumaného textu“, přičemž analýza čerpá do značné míry z lingvistiky. (Tamtéž) Oproti tomu obsahová analýza je schopna zpracovat velké množství textu, její nevýhodou ale je, jak Miessler upozorňuje, určitá ztráta významu, ke které už ze samotné její povahy, která spočívá v hledání předdefinovaných kategorií, nevyhnutelně dochází. (Miessler 2008, s. 116–117)

Nebezpečí ztráty významu a důležitého kontextu při kvantitativní obsahové analýze považuje Miessler za závažné a chtěla se mu vyhnout i tato práce. Miessler (2008, s. 120) navrhuje analýzu na základě významu a významových jednotek, které definuje sám analytik. Jsou to takové jednotky, které se „v jednotlivých textech opakovaně vyskytují, případně proměňují.“ (Tamtéž) Analytik je nedefinuje předem, ale nachází je „až v průběhu analýzy“. (Tamtéž) I zde tak dochází k určité ztrátě významu, avšak tyto ztráty jsou analytikem kontrolovatelné a přístup samotný mu umožňuje zachovat „to, co považuje za klíčové“. (Tamtéž) Může tak „zdůraznit klíčové aspekty analyzovaného diskurzu a jejich vazby na sociální kontext, různé pravidelnosti či naopak variace“ atd. (Tamtéž) Jde tedy

o přístup, který se blíží kritické diskurzivní analýze, zároveň ale využívá výhody obsahové analýzy a dokáže analyzovat větší množství textu.

Vzhledem k charakteru výzkumné otázky, která se ptá po povaze vztahu Hlasu Ruska, potažmo Ruské federace, ke konfliktu v Sýrii, by kvantitativní obsahová analýza, jak už bylo naznačeno výše, vedla k neúměrné ztrátě významu a daného kontextu. Cílem autorky bylo zároveň najít a ukázat odlišnosti v jazyce a interpretaci událostí, o nichž Hlas Ruska referoval, a kteréžto jako kategorie není možné předem jasně definovat (přestože určitou odlišnost od západních médií bylo radno očekávat), a proto se hned zpočátku jevila kvalitativní analýza jako vhodný prostředek k řešení problému. Kritická diskurzivní analýza, i pokud by byla provedena několikrát za sebou a poté shrnuta, by vzhledem k předpokládanému množství textů byla, jak Miessler (2008, s. 117–118) poukazuje, pro analytika i čtenáře prostředkem velmi pracným, a navíc neefektivním a nepraktickým. Z výše uvedených důvodů se Miesslerův přístup, který kombinuje prvky obsahové a kritické diskurzivní analýzy, jeví v daném případě jako vhodný prostředek ke zpracování textů.

Charakteristika zdrojů dat

Hlas Ruska

Ruská státní rozhlasová stanice Hlas Ruska byl založen roku 1929 pod názvem Rádio Moskva. V době studené války sloužila stanice jako nástroj sovětské propagandy a byla zároveň protipólem amerických stanic Svobodná Evropa a Hlas Ameriky. (Wikipédia SK 2013, Hlas Ruska) Roku 1993 byla stanice přejmenována na Hlas Ruska a na konci roku 2009 byla spolu s agenturou RIA Novosti sloučena do nové agentury Rossija segodnja. (Wikipedia EN 2015, Voice of Russia) Do listopadu r. 2014, kdy se stanice přejmenovala na Sputnik, se Hlas Ruska na svých stránkách prezentoval takto: Hlas Ruska je ruskou státní rozhlasovou stanicí, která je zároveň nejstarší rozhlasovou společností vysílající do zahraničí. Vznikla v roce 1929 a jejím cílem je informovat zahraničí o domácí i zahraniční politice a o ruských názorech na zahraniční dění. Zároveň má sloužit jako komunikátor mezi Ruskem a ruskými obyvateli, kteří žijí za hranicemi své

země. Po BBC a Hlasu Ameriky je třetí největší mezinárodní rozhlasovou stanicí. V České republice, stejně jako v dalších devíti zemích, působí od r. 2009 pouze ve formě internetového zpravodajství. (Hlas Ruska 2015, O nás)

Jak už bylo řečeno výše, v listopadu 2014 byl Hlas Ruska nahrazen Rádiem Sputnik, multimediální platformou Sputnik News, spravovanou agenturou Rossija segodnja. (Wikipedia EN 2015, Sputnik (news agency)) Sputnik oproti Hlasu Ruska vyzdvihuje, že

ukazuje multipolární svět, kde každá země má svoje národní zájmy, kulturu, dějiny, tradice. **Sputnik** mluví o tom, o čem jiní mlčí. Agentura vyplňuje unikátní mezeru dodavatele alternativního zpravodajského obsahu a rozhlasu v jedné osobě. **Sputnik** se kompletně orientuje na zahraniční posluchače. (Sputnik 2015, O projektu)

Jeho vlastníkem, stejně jako tomu bylo u Hlasu Ruska (Wikipedia EN 2015, Voice of Russia), je stát. (Wikipedia EN 2015, Sputnik (news agency))

Česká tisková kancelář

Česká tisková kancelář není soukromou, ale ani státní institucí. ČTK je česká agentura s veřejnoprávním statutem. Jejím úkolem je v první řadě poskytovat „službu veřejnosti šířením slovního a obrazového zpravodajství z České republiky a ze zahraničí.“ (Zákon č.517/1992 Sb., §2) Je především zpravodajskou agenturou, od které jsou kupovány a zprostředkovávány informace redakcemi periodického tisku, zpravodajskými úseky rozhlasových a televizních stanic či internetových serverů. (Trunečková 2009, s. 141) Produkci odebírají také klienti nemediální – „parlament, ministerstva, banky, firmy, sázkové kanceláře, školy, uživatelem může být i fyzická osoba“. (Tamtéž) ČTK uveřejňuje část svých zpráv na internetovém serveru www.ceskenoviny.cz. Povinnosti ČTK stanovuje zákon č. 517/1992 Sb., o České tiskové kanceláři. Agentura nečerpá finance ze státní pokladny, a to z vlastní vůle již od r. 1996. (Trunečková 2009, s. 141) Vzhledem k omezenému počtu zahraničních reportérů agentura přejímá do značné míry zprávy ze zahraničních zpravodajských zdrojů, např. od agentury Reuters, AFP, DPA a dalších. (Trunečková 2009, s. 148)

Česká tisková kancelář:

Zprávy z období března až června 2011

Na následujících několika stranách je shrnuto dění v Sýrii od počátku nepokojů v březnu 2011 do konce června 2011, kdy Hlas Ruska začíná na svých stránkách soustavněji informovat o průběhu nepokojů. Informace České tiskové kanceláře jsou čerpány z její databanky ze zpráv v daném období s klíčovým slovem Sýrie a prioritou 1 až 4 (viz dříve).

První zprávy o zásahu proti syrským demonstrantům a zatýkání se objevují 16. března (ČTK 16.3.11, 12:25), den po zahájení protestů, první zprávy o údajných obětech potom 18. března. Má se tak stát na jihu Sýrie ve městě Dará, podle zdrojů AFP jsou čtyři demonstranti zabiti⁷ a stovky zraněny. (ČTK 18.3.11, 18:26) Na facebooku je vytvořena stránka s názvem „Syrská revoluce proti Bašáru Asadovi 2011“. (Tamtéž) Proti protestujícím v Dará, kteří demonstrují za čtyři zabití demonstranty (má se jednat o 10 tisíc lidí), používají pořádkové síly ostrou střelbu a stovky lidí jsou zraněny a jeden zabit. (ČTK 19.3.11, 14:48) Vláda se pokouší uklidnit situaci prohlášením, že propustí 15 dětí, které byly zatčeny „v souvislosti s protivládními aktivitami.“⁸ (ČTK 20.3.11, 16:33) Desetitisícové demonstrace v Dará podporují lidé z dalších měst, např. z Dáilu severně od Dará, z Dumy na předměstí Damašku i z města Hamá.⁹ (ČTK 25.3.11, 20:49)

---

⁷ Informace zdrojů se liší. Podle některých jsou zabiti tři lidé, viz ČTK 18.3.11, 23:59.

⁸ Mladíci měli na zeď nastříkat protivládní graffiti. (ČTK 13.6.11, 13:48) Jejich zatčení vyvolalo protesty tamního obyvatelstva. (Tamtéž) Tato událost je považována za počátek nepokojů.

⁹ Obyvatelé Hamá si ještě dobře pamatují masakr z roku 1982, při kterém bylo podle některých zdrojů zabito na 5 000 až 25 000 obyvatel (Ziadeh 2013, s. xi), podle ČTK přišlo o život 20 000 obětí (ČTK 26.4.11, 14:20). Akci velel Rifát al-Asad, bratr tehdejšího prezidenta Háfize al-Asada, na bratrův rozkaz. ČTK přirovnává vztah Rifáta a Háfize al-Asada ke vztahu mezi současným prezidentem Bašárem Asadem a jeho bratrem Máhirem, podplukovníkem a velitelem republikánské gardy a čtvrté divize armády (ČTK 16.6.11, 14:17). Tehdejší masakrem v Hamá i počátky tzv. Arabského jara v tomto městě se zabírá dokument *Hamá 82–11* od anonymního autora, který byl promítán na festivalu Jeden svět v roce 2013. Film se nezmiňuje o tom, že cílem masakru r. 1982 byli členové Muslimského bratrstva, jehož členství se od r. 1980 trestalo smrtí (Ziadeh 2013, s. xiv).

Scénář, který se bude neustále opakovat, je následující: Demonstrace, mrtví, pohřební průvod, který se změní na demonstraci, další mrtví a tak pořád dokola.

První oficiální vyjádření připisuje násilí (spáchané 23. března) ozbrojenému gangu. (ČTK 23.3.11, 18:20) I toto je termín, který se bude v oficiálních prohlášeních vyskytovat často. Prezident Asad zpočátku reformy požadované lidem, především zrušení výjimečného stavu, který režim opravňuje zatýkat bez zatykače a věznit bez řádného procesu, odmítá. (ČTK 24.3.11, 13:05) Když o nich později uvažuje, odmítá tento krok opozice jako opožděnou a vykalkulovanou reakci, která má za cíl jen zmírnit napětí. (ČTK 24.3.11, 19:40)

Bezpečnostní složky zabily při potlačování demonstrací už 100 lidí. Demonstrace se postupně rozšiřují po celé zemi, výzvy k nim se objevují na facebooku, a napětí vrcholí ve městě Latákíja. (ČTK 26.3.11, 15:31) Asad se snaží situaci zmírnit propuštěním 270 politických vězňů. (ČTK 26.3.11, 15:42) O tři dny později podává syrská vláda demisi a lidé napjatě očekávají Asadův projev, který má být pronesen 30. března.¹⁰ (ČTK 29.3.11, 15:32) Ještě před ním, 27. března, se objevuje první zpráva o tom, že Spojené státy nemají v úmyslu zasahovat v Sýrii stejným způsobem, jak to učinily v Libyi. (ČTK 27.3.11, 15:19) Zpráva se může zdát nevýznamná, ale „libyjský scénář“ se stane hlavním argumentem Ruské federace proti podepsání rezoluce Rady bezpečnosti OSN, která by násilí odsoudila, a jako mantra se bude neustále opakovat ve zprávách Hlasu Ruska.

V tolik očekávaném Asadovu projevu prezident tvrdí, že byly dány jasné příkazy nestřílet do lidí. (ČTK 30.3.11, 14:40) Protesty jsou pak podle něj dílem spiklenců, kteří se snaží destabilizovat zemi. Prioritou nové vlády má být boj proti korupci a nezaměstnanosti. (Tamtéž) Ke zrušení výjimečného stavu se sice v projevu nevyjádří, příští den se ale objevují zprávy, že by ho měl nahradit protiteroristický zákon.¹¹ Před projevem se

---

¹⁰ Vzhledem k pyramidální struktuře moci, na jejímž vrcholu stojí prezident (Ziadeh 2010, s. 14–20), je demise vlády opozicí myslím právem nazývána pouhým „obětováním pěšce“. Po demisi vlády je v jejím čele navíc ponechán stávající premiér Muhammad Nádží Utri (ČTK 19.4.11, 17:50). Nové vlády se poté ujímá dosavadní ministr zemědělství Ádil Safar. (ČTK 14.4.11, 17:49)

¹¹ Vzhledem k tomu, že strůjci protestů jsou označováni za „ozbrojené bandy“ a „teroristy“, může takový zákon posloužit stejným způsobem jako zákon o výjimečném stavu.

konají masové protesty na prezidentovu podporu v rámci tzv. dne věrnosti, členové odborových svazů ale tvrdí, že byli k protestům donuceni. (ČTK 30.3.11, 9:08) Kritici režimu jsou nadále utlačováni, novináři zastrašováni. (Tamtéž) Ani občanství, které chce prezident přiznat menšinovým Kurdům, zrušení zákazu zahalování učitelek a ani zrušení jediného syrského kasina neutišuje protesty syrského obyvatelstva. (ČTK 7.4.11, 12:59) Nezměnil se ani postup bezpečnostních jednotek, do demonstrantů se stále střílí a jsou rozháněni slzným plynem. Dochází k rozsáhlému zatýkání. (ČTK 13.4.11, 12:48) Podle prezidenta čelí země spiknutí, které je financováno ze zahraničí, údajně z Libanonu. (ČTK 14.4.11, 17:49) Slibuje reformy povolující nenásilné demonstrace a nový zákon o médiích.¹² (ČTK 16.4.11, 20:26)

V Dará se koná pohřeb vojáka, který nesl známky mučení, přestože měl údajně zemřít po zásahu proudu. Pohřbu se účastní na 2000 lidí. (ČTK 17.4.11, 18:30) Vyostruje se situace v Homsu. (ČTK 17.4.11, 20:45)

18. dubna se objevuje zpráva, že Spojené státy financovaly syrskou opozici. Mělo se tak stát ještě za prezidentování George Bushe mladšího. Americké ministerstvo zahraničí se k záležitosti vyjadřuje slovy, že snaha o „podporu transformace směrem k demokratičtější společnosti není nutně podkopáváním stávající vlády“. (ČTK 18.4.11, 21:11)

Podle syrského ministerstva vnitra jsou protesty dílem radikálních salafistů a teroristů. (ČTK 19.4.11, 00:10) Do měst, kde se protestuje, se nedostanou nezávislí novináři, aby mohli informace o situaci ověřit.¹³ (ČTK 19.4.11, 7:30) 21. dubna podepisuje prezident tři dekrety, jež mají zemi liberalizovat, včetně zrušení výjimečného stavu, který je v Sýrii platný již od r. 1963. (ČTK 21.4.11, 16:32) Podle opozice a informací agentury DPA ho ale nahradí protiteroristický zákon. (ČTK 19.4.11, 19:03) Zrušení výjimečného

---

¹² Jak se později ukáže, nenásilné demonstrace musejí být předem schváleny ministerstvem vnitra. Tyto „kosmetické úpravy“ protestující nijak neuklidňují, viz ČTK 19.4.11, 19:03.

¹³ Situace už se nezlepší. I všechny následující zprávy nelze ověřit nezávislými zdroji. Až na několik málo výjimek, které ale nemají fakticky žádný efekt, není zahraničním novinářům povolen přístup do zasažených oblastí, potažmo do země. ČTK fakt, že zdroje jsou neověřené (a prakticky neověřitelné), ve zprávách velmi často zmiňuje. Jelikož se vývoj dle vlády a dle demonstrantů rapidně liší, je nezávislý pozorovatel vržen do situace, ve které si musí vybrat, které ze stran bude věřit.

stavu byl jedním z hlavních požadavků demonstrantů. Po brutálním zásahu bezpečnostních složek ale opozice začíná volat po sesazení prezidenta a svržení režimu. (ČTK 23.4.11, 12:46) Lidé protestují, pohřby se mění v demonstrace, které policie rozhání střelbou a tak pořád dokola.

Ke kritice násilí od USA se 23. dubna přidávají Evropská unie, Francie, Německo i Rusko. Moskva také vyzývá Damašek k zavedení ekonomických a sociálních reforem. (ČTK 23.4.11, 18:01) Režim popisuje nepokoje jako řádění zločineckých band. (ČTK 24.4.11, 13:54) OSN vyzývá k zastavení masakrů, USA zvažují sankce. (ČTK 25.4.11, 17:59) Sankcemi hrozí i Velká Británie (ČTK 26.4.11, 17:34) a Evropská unie. (ČTK 28.4.11, 10:20) Na USA apeluje také Patrick Seale, novinář a znalec Blízkého východu, který varuje, že pokud se bude „situace vyvíjet špatně v Sýrii, propadne se celá oblast do orgií násilností.“¹⁴ (ČTK 26.4.11, 14:20)

USA sankce vyhlásí 29. dubna proti třem vysokým syrským činitelům. Jedná se nicméně o krok spíše symbolický, protože tito činitelé ve Spojených státech pravděpodobně žádná významná konta, která jim v rámci sankcí byla zmražena, nemají.¹⁵ Na prezidenta Asada uvalují Spojené státy sankce až o tři týdny později.¹⁶ (ČTK 18.5.11, 20:01) Do té doby se takovému kroku vyhýbají, aby nezbuzovaly dojem, že podporují Asadovo odstoupení. Evropská unie sankciuje 9. května 13 syrských představitelů a vyhlásí zbrojní embargo vůči Sýrii. (ČTK 9.5.11, 21:48) Prezidenta do sankcí zahrnuje 23. května.¹⁷ (ČTK 23.5.11, 10:56)

O situaci v Sýrii začíná jednat Rada bezpečnosti OSN, rezoluci odsuzující násilnosti ze strany syrského režimu a výzvu ke zdrženlivosti ze strany syrské vlády ale blokuje Rusko, Čína a Libanon. (ČTK 27.4.11, 22:59) Podle ruského zástupce v Radě nepředstavují nynější represe hrozbu pro mír. (ČTK, 27.4.11, 22:59) Rusko a Čína jsou zároveň stále více kritické

---

¹⁴. Vytvoření Islámského státu jako by Sealovu předpověď potvrzovalo.

¹⁵ Sýrie je navíc jakožto údajný sponzor terorismu americkým sankcím již vystavena, viz ČTK 29.4.11, 21:30.

¹⁶ Podle Damašku slouží americké sankce izraelským zájmům, viz ČTK 19.5.11, 12:42.

¹⁷ Od Damašku si sankce vyslouží značnou kritiku. Podle něj se jedná o vměšování do vnitřních záležitostí země a pokus ji destabilizovat. Damašek kritizuje především („bývalé koloniální mocnosti“) Velkou Británií a Francií, které při rozhodování o sankcích hrály klíčovou roli, viz ČTK 23.5.11, 19:31.

k operaci v Libyi. (Tamtéž) První náměstek stálého zástupce Ruska při OSN Alexandr Pankin varuje, že intervence by v Sýrii mohla vyvolat občanskou válku. Stejnou hrozbou by mohlo být postavit se na něčí stranu. (ČTK 28.4.11, 1:41) Moskva vyzývá syrskou vládu, aby zahájila stíhání osob zodpovědných za smrt demonstrantů (ČTK 28.4.11, 11:01), trvá ale na tom, že syrské nepokoje jsou výhradně vnitropolitickou záležitostí, do níž se ostatní země nemají vměšovat. (ČTK 28.4.11, 21:01)

Vládnoucí stranu BAAS hromadně opouštějí členové v těch oblastech, kde zasahovaly bezpečnostní složky. (ČTK 27.4.11, 22:04) Zároveň se šíří první zprávy o přeběhlictví vojáků na stranu demonstrantů. (ČTK 28.4.11, 11:01) Ke konci měsíce dubna počet obětí přesahuje 500.¹⁸ (ČTK 28.4.11, 10:34) Zatčení jsou údajně ve vězeních mučeni. (ČTK 2.5.11, 20:36) Obyvatelé prchají před násilím do Turecka (ČTK 30.4.11, 2:51) a Libanonu. (ČTK 28.4.11, 13:25) Na konci měsíce dubna je obleženo město Dará. Podle státní agentury SANA tam armáda vypátrala „teroristické skupiny, které terorizovaly civilisty“, 10 jich zabila a na 500 zatkla. (ČTK 2.5.11, 20:36)

---

¹⁸ Jak bylo již naznačeno dříve, jedná se o informace z nevládních zdrojů, hlavně aktivistů a ochránců lidských práv, které přebírají zdroje západní, především agentura AFP. Zprávy ovšem nelze ověřit, protože do země je zamezen přístup zahraničním novinářům. Privilegované postavení má v Sýrii pouze Al-Džazíra, která ale kvůli útokům na personál vysílání na konci dubna zastavuje (ČTK 28.4.11, 13:25) a pouští pouze záběry místních obyvatel, kteří události natáčeli na mobilní telefony. Vztahy Kataru a Sýrie se postupně horší, podle Damašku Al-Džazíra „přehání při krytí nepokojů“, viz ČTK 18.5.11, 9:30. Později ČTK informuje, že zprávy zahraničních agentur „jsou založeny na informacích, které poskytuje londýnské monitorovací středisko lidských práv a místní výbory, jež dokumentují syrské nepokoje“. (ČTK 19.8.11, 16:06) Takovým výborem může být i organizace Syrská liga pro lidská práva, kterou vede právník Abdal Karím Rihávi, o jehož zatčení informuje ČTK 11. července. (ČTK 11.8.11, 21:55) Podle ČTK je tato organizace jedním z hlavních zdrojů informací toho, co se v Sýrii děje. (ČTK 12.8.11, 18:10) O některých událostech se dovídáme díky místním obyvatelům, kterým se podaří navázat spojení se západními novináři, jak je tomu např. při obsazení města Hamá na konci července, viz ČTK 5.8.11, 07:59. Na rozdíl od Hlasu Ruska ČTK soustavně upozorňuje, že zprávy nejsou ověřené, protože do Sýrie není povolen vstup zahraničním novinářům. (ČTK 19.8.11, 16:06) Podle syrských vládních zdrojů, jež prostředkuje zejména státní agentura SANA, přišlo od poloviny března do konce dubna o život 78 vojáků a 70 civilistů. (ČTK 29.4.11, 16:43)

Mezinárodní výbor Červeného kříže vyzývá ke zrušení restrikcí, které brání zdravotníkům v přístupu k raněným ve městě Dará.¹⁹ (ČTK 3.5.11, 14:27) Mezinárodnímu výboru se přístup k civilistům postiženým boji podaří vyjednat až v druhé polovině června. (ČTK 21.6.11, 13:13) Mezitím počty mrtvých a zatčených stoupají.²⁰ Několikrát se objevuje informace, že zatýkání a posléze vládní útoky se týkají především sunnitů, viz např. ČTK 3.5.11, 14:27, ČTK 7.5.11, 7:51 a ČTK 16.8.11, 18:14.

11. května armáda obsazuje Homs, ostřelováno má být i předměstí Dará. Zprávy nevládních a vládních zdrojů se opět liší, viz ČTK 11.5.11, 19:55. Tanky jsou i ve městě Banijás. (ČTK 12.5.11, 16:21) Vojáci jsou ve velkém počtu i v dalších městech, v nichž se dříve protestovalo. Proti násilí na demonstrantech se protestuje i v zahraničí před syrským konzulátem v Istanbulu, protest je svolán i v Praze na Václavské náměstí. (ČTK 13.5.11, 14:10) Přestože vláda slibuje, že do demonstrantů již střílet nebude (ČTK 13.5.11, 13:00), armáda ještě ten samý den slib porušuje. (ČTK 13.5.11, 17:11) Ruský ministr zahraničí Sergej Lavrov vyzývá syrskou opozici, aby se neřídila „libyjským scénářem“. (ČTK 13.5.11, 14:10) Opozice ale odmítá jednat s vládou, dokud ta nezastaví násilí proti demonstrantům. (ČTK 15.5.11, 22:15)

V Dará byly očitými svědky spatřeny dva masové hroby, Damašek ale jejich existenci popírá. (ČTK 17.5.11, 18:11) Je bombardován Talkalach, informace zdrojů se opět rozcházejí. (ČTK 18.5.11, 12:32) Prezident Asad přiznává, že bezpečnostní složky při zásazích pochybily. Stalo se tak prý kvůli nekvalitnímu výcviku. Tisíce policistů se prý v současnosti přeškolují. (ČTK 18.5.11, 14:12) Zatímco z Talkalachu se vojska stahují, v Homsu a dalších městech se znovu střílí. (ČTK 20.5.11, 14:27) Podle ochránců lidských práv přesáhl počet mrtvých 850, z nichž asi 100 obětí pochází z řad vojáků a policistů. (ČTK 20.5.11, 21:53) Ovšem skupina šéfa syrské organizace pro lidská práva Amara Kurábího, který mimo jiné sdělil, že

---

¹⁹ Nicméně do Dará se pracovníci se zásobami a humanitárními potřebami dostanou o dva dny později, viz ČTK 6.5.11, 11:13.

²⁰ Podle údajů ze 7. května bylo zabito 580 demonstrantů a asi 7 000 nebo 8 000 (zprávy se i v ČTK různí, viz např. ČTK 4.5.11, 12:35) jich bylo zatčeno. (ČTK 7.5.11, 2:46) Podle syrské skupiny na ochranu lidských práv ale dosahuje počet mrtvých až 800. (ČTK 7.5.11, 12:28)

opozice se má sejít a sjednotit své cíle v Turecku, zdokumentovala 1062 jmen obětí. (ČTK 24.5.11, 18:17)

Je připraven text rezoluce RB OSN odsuzující Sýrii za krvavé represe. (ČTK 26.5.11, 2:49) Ruský prezident Dmitrij Medveděv se už předem nechal slyšet, že pokud by měla být podobná rezoluce odsuzující Libyi, rozhodně ji nepodpoří. (Tamtéž)

Březnový nález zbraní v íránském letadle při mezipřistání v Turecku potvrzuje podezření, že Írán posílá do Sýrie zbraně a gardisty z jednotky Al-Kuds, která je v USA považována za teroristickou skupinu. (ČTK 28.5.11, 11:07) Působí jako „instruktoři a poradci při potlačení protestů.“ Írán má také dodávat vybavení, které umožňuje vystopovat opozici na sociálních sítích. (Tamtéž) Zpráva se objevuje znovu v srpnu v souvislosti s tím, že Evropská unie rozšiřuje sankce mimo jiné i na zmíněné jednotky Kuds. (ČTK 24.8.11, 13:24) Írán nařčení z pomoci syrskému režimu ale popírá. (ČTK 29.8.11, 12:29)

Zatímco v Homsu jsou přítomné tanky a města Rastan a Talbisa jsou odříznuta od okolí ²¹ (ČTK 29.5.11, 12:26), vyhláší prezident Asad všeobecnou amnestii pro členy všech politických hnutí včetně Muslimského bratrstva, kteří spáchali zločiny do 31. května 2011. (ČTK 31.5.11, 18:29) Opozice označuje krok za opožděný a nedostačující. (ČTK 2.6.11, 3:29) Podle pozorovatelů se navíc amnestie nedotkne všech zadržených, protože nejsou režimem označováni jako členové politických uskupení, ale jako „teroristické bandy“. (ČTK 31.5.11, 20:41) K 5. červnu je podle zdrojů AFP propuštěno přes 450 vězňů, především islamistů a Kurdů. (ČTK 5.6.11, 19:48)

Sýrii otřásá smrt třináctiletého chlapce, který nesl zjevné známky brutálního mučení. Americká ministryně zahraničí Hilary Clintonová umučení chlapce veřejně odsuzuje. (ČTK 1.6.11, 1:11) Podle úřadů byl chlapec zabit při demonstracích.²² (ČTK 2.6.11, 15:11)

---

²¹ V Rastanu a Talbise je přítomno vojsko, nefungují zde telefony a vjezd do měst střeží vojáci. (ČTK 29.5.11, 12:26)

²² Hamza Chatíb byl na konci dubna zadržen u města Dará. Měl na tváři podlitiny, na těle řezné a střelné rány, jež podle zpráv ČTK zjevně nebyly smrtelné. Chlapci byl useknut penis. Tělo bylo rodině vráceno po měsíci. V reakci na tuto událost vznikla na facebooku skupina označující chlapce za „dětského mučedníka“, k níž se přihlásilo na 60 000 lidí. (ČTK 1.6.11, 1:11) O necelé dva měsíce později je uveřejněna zpráva o podobně brutálním umučení patnáctiletého Támira

Město Rastan v provincii Homs je odříznuto od světa, jsou v něm přítomny tanky. (ČTK 2.6.11, 15:11) Ve městě stoupá počet mrtvých, střílí se i v Dajr az-Zauru a mrtví jsou hlášeni i z Hamá. (ČTK 3.6.11, 14:31) Pohřbu obětí se v Hamá účastní podle některých odhadů 100 000 až 150 000 lidí. (ČTK 4.6.11, 16:26) Úřady se snaží zabránit svolávání demonstrací tím, že blokují internet v Damašku a Latákíji. (ČTK 3.6.11, 14:31)

4. června je hlášeno krveprolití z obce Džisr aš-Šughúr, které leží na severozápadě země blízko tureckých hranic. (ČTK 4.6.11, 21:12) Ozbrojené složky měly být do města povolány na výzvu civilních obyvatel. (ČTK 6.6.11, 18:00) Podle syrské státní televize se střetly se stovkami ozbrojenců, mrtvých je 120 a mají být mezi nimi i vojáci a policisté. (ČTK 6.6.11, 19:27) Jak se ukáže později, zmíněných 120 obětí jsou všichni příslušníci bezpečnostních složek – vojáci a policisté. (ČTK 8.6.11, 13:34) Už na příští den se šíří zprávy, že mrtví jsou patrně vzbouření vojáci, kteří odmítli střílet do civilistů.²³ Podle vlády vojáky zabily „ozbrojené teroristické gangy“. (ČTK 8.6.11, 13:34) Když se k městu začne přibližovat obávaná 4. brigáda, jejímž velitelem je bratr Bašára Asada Máhir, prchají obyvatelé hromadně do okolních vesnic a za turecké hranice. (ČTK 8.6.11, 10:59) Jenom v noci mezi 8. a 9. červnem překročí tureckou hranici více než 1 000 lidí. (ČTK 9.6.11, 10:39) Premiér Turecka Recep Tayyip Erdoğan ujišťuje syrské obyvatele, že hranice nezavře. Vyzývá ale Damašek k přijetí reform, které budou zaměřeny na ukončení nepokojů.²⁴ (Tamtéž)

Zprávy o zahájení operace v Džisr aš-Šughúru se objevují 10. června. Cílem operace má být podle oficiálního prohlášení vyčistit město od „ozbrojených gangů“. (ČTK 10.6.11, 9:38) Většina obyvatel prchá do vedlejších vesnic nebo přes turecké hranice, samotné město je takřka vyliďněné. (ČTK 10.6.11, 10:22) Režim akci ospravedlňuje vysvětlením, že sami obyvatelé města požádali „o ochranu před terorizujícími ozbrojenci“. (ČTK 12.6.11, 13:38) ČTK uveřejňuje reakci opozičních aktivistů a uprchlíků,

---

Muhammada Šarije, který měl těžce pohmožděné tělo a vylámané zuby. (ČTK 28.7.11, 14:14)

²³ Agentuře DPA to řekli exiloví oponenti, viz ČTK 7.6.11, 12:44 a 20:35.

²⁴ Turecko má se Sýrií přes 800 km dlouhou hranici, země nedávno zrušily vzájemnou vízovou povinnost. (ČTK 7.6.11, 12:44) Turecko bývalo spojencem Sýrie, teď ale turecký premiér začíná vládu v Damašku kritizovat. (ČTK 15.6.11, 12:40)

kteří „vládní verzi události popírají a hovoří o vzpouře v armádních řadách - oběťmi [předchozího útoku] se prý stali příslušníci ozbrojených sil, kteří odmítli střílet do civilistů.“²⁵ (ČTK 12.6.11, 13:38) Zprávy o dobytí města se objevují dva dny po zahájení akce. (ČTK 12.6.11, 18:33) Prodleva mezi vstoupením tanků na území města a jeho dobytím (město bylo přeci podle ČTK téměř liduprázdné), vysvětluje jeden z uprchlíků tím, že posádky čtyř tanků měly údajně dezertovat a začít střílet po ostatních. (ČTK 13.6.11, 13:48) Uprchlíci z tureckého tábora v Boynuyounu, kteří pocházejí z Džisar aš-Šughúru, potvrzují, že 120 vojáků, kteří měli zahynout při obraně města před teroristy, jsou právě oněmi zběhnutými vojáky. Jeden z uprchlíků také sdělil novinářům, že vojáci měli navézt obyvatele okolních vesnic do Džisar aš-Šughúru a natočit je, aby tak „celém světu tvrdili, že tam žádné problémy nejsou“.²⁶ (ČTK 19.6.11, 9:55)

Turecko zaznamenává přes 4 000 lidí, kteří od počátku konfliktu překročili hranici jejich země (ČTK 11.6.11, 13:19), pouze o den později píše ČTK o více než 5 000 uprchlících. (ČTK 12.6.11, 13:38) Asad sklízí od premiéra Erdoğana velmi tvrdou kritiku. (ČTK 10.6.11, 10:22)

Mezitím Al-Džazíra vysílá videozáznam, na němž muž, který se označuje za přeběhlého důstojníka armády, Abdara Rázika Muhammada Tlase z Rastanu v provincii Homs, vyzývá ostatní důstojníky, aby též dezertovali. Svůj odchod vysvětluje brutálním postupem armády.²⁷ (ČTK 7.6.11, 12:44) Syrská televize záznam popírá s odůvodněním, že se členové ozbrojených skupin nechali natáčet ve vojenských uniformách. (ČTK 10.6.11, 13:34)

Armáda se poté přesouvá na sever k městu Márat Numán. (ČTK 14.6.11, 18:21) Tisíce lidí prchají k tureckým hranicím. Město je dobyté o tři

---

²⁵ Viz předchozí odstavec. O vzpouře v armádních řadách v hlavním městě Damašku se začne mluvit na konci července, když vojáci také odmítnou při demonstracích do civilistů střílet. (ČTK 28.8.11, 11:58)

²⁶ Není jasné, jestli byl záznam vysílán v syrské televizi, pokud byl vůbec vysílán. Nicméně pokud je tato informace pravdivá, není možné si nevšimnout rozporu mezi první vládní zprávou o akci, jejímž cílem je město osvobodit od „terorizujících ozbrojenců“ a při níž zahyne na 120 vojáků, a druhou, která tvrdí, že situace ve městě je klidná. Oficiální vyjádření syrské vlády v kontrastu s vysvětleními demonstrantů často připomínají film Vrtěti psem.

²⁷ Tlas měl být také očitým svědkem „masakrů“ ve městech Sanamín a Dará. (ČTK 7.6.11, 12:44) Zprávy o dalších dezercích se objevují v ČTK např. 12.6.11, 13:38.

dny později. (ČTK 17.6.11, 10:48) Tanky jsou prý i na východě země. V Damašku se v tu samou dobu má konat několikatisícová manifestace na podporu prezidenta Asada. (ČTK 15.6.11, 12:40)

16. června ČTK cituje komentář DPA o zájmech, které má Rusko v Sýrii. Oficiálně Rusko odmítá rezoluci Rady bezpečnosti OSN a syrského prezidenta, protože každý stát má „právo bránit se proti povstaleckým pokusům o převrat“, jak se vyjádřil ruský ministr zahraničí Sergej Lavrov. Podle DPA jsou ale důvody odmítání rezoluce hlubší. Sýrie je údajně odběratelem ruských raket, navíc Rusko má v syrském přístavu Tartús jedinou vojenskou základnu mimo území bývalého Sovětského svazu. (ČTK 16.6.11, 8:45)

Syrská televize oznamuje, že prezidentův bratranec, oligarcha Ramí Machlúf věnuje zisky ze své obchodní společnosti na charitu. (ČTK 17.6.11, 10:54) Vládní jednotky a šabíha²⁸ útočí na Bdamu s cílem odříznout uprchlíky na hranicích od města, které je zásobuje. (ČTK 19.6.11, 16:09)

20. června pronáší prezident Asad další projev. V něm připisuje nepokoje sabotérům, kteří zneužívají legitimních požadavků syrských obyvatel na reformy. Odmítá tlak ciziny a vyzývá národ k jednotě. (ČTK 20.6.11, 11:27) Zároveň upozorňuje, že za situace „sabotáží a chaosu“ nemohou být nastoleny žádné reformy. (ČTK 20.6.11, 11:53) Plánuje také rozšířit amnestii (tamtéž) a oznamuje parlamentní volby na srpen, přičemž připouští možné zrušení monopolu strany BAAS.²⁹ (ČTK 20.6.11, 12:24) Za největší hrozbu prohlašuje kolaps ekonomiky. (Tamtéž) Vyzývá uprchlíky k návratu a upozorňuje, že řešení není možné hledat s těmi, kdo „nosí zbraně“. (ČTK 20.6.11, 13:03) Projev a reformy jsou opozicí opět označeny za opožděné a nedostačující, prezident především neoznámil stažení

---

²⁸ Jedná se o ozbrojené milice, které jsou loajální prezidentu Asadovi. (ČTK 18.6.11, 12:14) Zároveň jsou také členy šíitské menšiny alávitů, která v Sýrii tvoří asi 11% a z níž pochází i prezident a jeho rodina. (ČTK 27.5.11, 9:50) Šabíha má pod kontrolou „vyděračské a pašerácké gangy a další zločinecké kruhy“. (Tamtéž) Lidé ji poznávají podle černého oblečení a červených pásek na rukávech (tamtéž) a podle výpovědí civilistů se chovají mnohem brutálněji než oficiální ozbrojené složky. (ČTK 30.6.11, 14:11)

²⁹ Podmínky amnestie jsou upřesněny později. Vztahuje se na trestné činy spáchané do 20. června (ČTK 21.6.11, 10:56) a mají být rozlišeni pokojní demonstranti od sabotérů. (ČTK 21.6.11, 11:30) Byli tedy zatčeni i pokojní demonstranti?

armády z obsazených měst. (ČTK 20.6.11, 14:16) Lidé opět reagují tak, že vycházejí do ulic.³⁰ I pro USA je projev zklamáním. (ČTK 20.6.11, 19:55)

V centru Damašku se opět koná manifestace několika tisíc Asadových stoupenců (ČTK 21.6.11, 11:30), při střetu s odpůrci zemře nejméně 7 lidí. (ČTK 21.6.11, 18:22)

Syrský ministr zahraničí Valíd Mualim vyzývá Turecko ke zlepšení vztahů, odsuzuje mezinárodní sankce a popírá obvinění USA, že syrské vládě pomáhají Írán a Hizballáh.³¹ (ČTK 22.6.11, 12:28) Evropská unie se přesto dohodne na rozšíření sankcí i na některé Íránce. (ČTK 22.6.11, 17:04)

Jsou zatýkáni vysokoškolští studenti. (ČTK 22.6.11, 11:41) Pokračují demonstrace a přibývají mrtví. (ČTK 24.6.11, 16:28)

V Damašku se koná první schůze zástupců z řad opozice, ke které vláda dala souhlas. (ČTK 27.6.11, 12:50) Vláda bude s opozicí jednat 10. července. (ČTK 27.6.11, 16:00) Opozice vyzvala k pokračování pokojných demonstrací a odmítla zahraniční vměšování. (ČTK 27.6.11, 19:05)

Poslední zpráva ČTK z tohoto období informuje o tom, že v Moskvě byl rozeznán protest provládních Syřanů, kteří chtěli protestovat proti přítomnosti delegace povstalců, jež se sešla se zvláštním zmocněncem prezidenta Medveděva Michailem Margelovem. (ČTK 28.6.11, 19:24)

Dílčí shrnutí

Zprávy České tiskové kanceláře z období března až června 2011 popisují demonstrace jako nenásilné protesty, které jsou krutě potlačovány režimem. Prezident, který demonstrantům po určité době ustupuje reformami (k potlačování demonstrací ale nepřestává používat násilí), je opozicí odmítán a reformy jsou označeny za neúčinné a mající za cíl pouze odvést pozornost. Demonstrace se rychle rozšiřují po celé zemi, jako prostředek svolávající k hromadným akcím je několikrát zmíněn facebook.

---

³⁰ Informace o demonstracích jsou v Damašku, Latákiji, Halabu, Homsu, Idlibu a také v Hamá, viz ČTK 20.6.11, 14:16.

³¹ O tvrdších sankcích se mluví ve zprávách ČTK, viz ČTK 17.6.11, 12:52, o zapojení Turecka viz ČTK 17.6.11, 14:26. Narážka na Turecko se týká také reakce tureckého prezidenta Abdullaha Güla na Asadův projev, kterýžto označil za „nedostačující“. (ČTK 22.6.11, 17:04) Obvinění pochází od ministryně zahraničí Hilary Clintonové, viz ČTK 14.6.11, 18:34.

Podle prezidenta jsou protesty dílem ozbrojených gangů, teroristů a spiklenců, kterým jde o destabilizaci země. ČTK několikrát informuje o velmi krutých případech mučení. Násilí kritizují Spojené státy a Evropská unie, které proti Damašku zavádějí sankce. Násilí na demonstrantech odsuzuje také Rusko, které ale vměšování do vnitropolitické situace Sýrie odmítá a varuje před „libyjským scénářem“. Radě bezpečnosti OSN se tak soustavně nedaří prosadit rezoluci, která by krvavé represe odsoudila. Horší se zahraničněpolitické vztahy Sýrie a Turecka, jehož hranice překračují tisíce uprchlíků. Situace je zlá především ve městech Dará, kde nepokoje započaly, v Homsu a v obci Džisr aš-Šughúr, kde mělo na počátku června dojít k velkému krveprolití. Podle vládní verze je 120 mrtvých vojáků a policistů obětí ozbrojených teroristických gangů, podle uprchlíků jsou obětmi ti vojáci a policisté, kteří odmítli střílet do civilistů. Objevují se zprávy o prvních armádních zbežích. ČTK několikrát konstatuje, že všechny zprávy jsou kvůli nemožnosti vstupu zahraničních novinářů do země neověřitelné.

Hlas Ruska:

V porovnání se zprávami ČTK

Následující část se už zcela věnuje zprávám Hlasu Ruska, jeho analýze a porovnávání s informacemi z databanky České tiskové kanceláře. Pozornost byla v první řadě zaměřena na to, zda se zprávy obou zdrojů shodují, popřípadě jaký druh informací v Hlasu Ruska chybí, za druhé pak na způsob jejich argumentace, výskyt expresivních výrazů atd. ČTK takovéto analýze podrobena nebyla. Vzhledem k původu zdrojů, od nichž informace o syrském konfliktu čerpá (viz Charakteristika zdrojů dat: Česká tisková kancelář), byla ČTK jakýmsi amalgámem západních informačních agentur, a tedy, řekněme, více západního vidění konfliktu, který se již od začátku jevil jako zajímavý k porovnání s pohledem ruským. Ovšem kvůli povaze zpráv, které se v informačních agenturách, a tedy i v ČTK vyskytují (jedná se pouze o strohé informace bez vlastního názoru autora), je jazykové analýze podroben pouze Hlas Ruska a ČTK slouží k porovnání holých informací. V Hlasu Ruska bylo analyzováno 34 článků, které byly k dohledání na stránkách Hlasu Ruska v rozmezí března až srpna 2011 pod štítkem Sýrie, z nich 20 článků tvořily zprávy a 14 komentáře.

V březnu 2011 se na stránkách Hlasu Ruska objevuje pouze jeden článek, a sice komentář z 31. března.³² Informuje o projevu prezidenta Asada a reakcích na projev doma i v zahraničí. Článek je k Asadovi vcelku kritický: „Bašár Asad zjevně ztrácí čas, když otálí s reformami a tím poskytuje opozici nové argumenty, potvrzující, že na ně není vůbec připraven.“ (Hlas Ruska 31.3.11, 13:10) Vladimír Ahmedov, expert z Institutu orientalistiky Ruské Akademie věd, který je v článku citován, ale zároveň říká, že pokud Asad vyhoví požadavkům protestujících a zruší výjimečný stav, přičemž nepokoje neustanou, vzniká otázka, jak bez něj mají syrské úřady jednat. Vzápětí konstatuje, že existují i jiné novely, které mohou být použity proti „ozbrojeným bandám“ (tamtéž), což je pojem, který

---

³² Článek nese název „Od Bašára Asada očekávají skutky a nikoli slova“. V ČTK se 20. června, tj. po třetím projevu prezidenta Asada (viz ČTK 20.6.11, 19:55), objevuje takřka totožná formulace: „Spojené státy v reakci na projev prohlásily, že od Asada čekají "činy, nikoliv slova". Zatímco pro Spojené státy je i po několika měsících Asad kritizován za svou nečinnost, v Hlasu Ruska se kritický tón k syrskému prezidentovi pomalu vytrácí.

používá syrská vláda k označení demonstrantů. V úryvku nejsou explicitně ztotožněni protestující a ozbrojené bandy, přesto vzhledem k tomu, že předcházející věta hovoří o protestech, navrání tato formulace přinejmenším k domněnce, že mezi demonstranty jsou i „ozbrojené bandy“.

Už zde, v prvním článku, se prvně objevuje pojem „libyjský scénář“, kterého se následně Rusko drží a argumentuje jím proti přijetí rezoluce Rady bezpečnosti OSN. V tomto období se ale ještě o případné rezoluci nemluví, zmiňovaná Libye má spíše naznačit, že situace v zemi může propadnout v chaos.

I v červnu se na stránkách Hlasu Ruska objevuje jen jeden článek s titulkem „Moskva nechce libyjský scénář v Sýrii“. (Hlas Ruska 28.6.11, 17:52) Taktéž se jedná o komentář, tentokrát s citací Michaila Margelova, mimo jiné předsedy výboru Rady federace pro mezinárodní záležitosti (tamtéž), který po setkání se syrskými zástupci opozice a syrskými ochránci lidských práv vyzdvihuje zvláštní vazby mezi Ruskem a Sýrií.³³ Článek zdůrazňuje mimořádné vazby mezi syrským a ruským lidem, viz např.:

Rusko je dávným a upřímným přítelem syrského národa ... Předáci přicházejí a odcházejí, Rusku však vždy zůstává jediný, spolehlivý a věrný přítel – syrský lid ... Dnešní dialog byl nanejvýš užitečný a zajímavý. Pomohl vyjasnit pozice našich kolegů a přátel. (Tamtéž)

Zdůrazňuje také, že přes úsilí syrského vedení o reformování systému zůstává situace neklidná, a opakuje, že Moskva si nepřeje v Sýrii „libyjský scénář“. (Tamtéž) Margelov také prohlašuje, že v Rusku se snaží vyjasnit, co se v Sýrii „opravdu děje“ (tamtéž), čímž nepřímou zpochybňuje některé informace uváděné v médiích. Článek se nezmiňuje o tom, že povstalci měli údajně informovat Margelova o tom, že mezi mrtvými byli po zásahu v jednom ze syrských měst i Rusové. (ČTK 28.6.11, 19:24) A že si zároveň opozice Margelovova slova vyložila jako podporu. (Tamtéž) Samotný Margelov se ale podle prohlášení snaží přivést všechny politické síly k dialogu. Rusko chce v tomto procesu hrát aktivní roli: „A my v Rusku se snažíme ... také pochopit, jaké další kroky může a musí podniknout Rusko.“ (Hlas Ruska 28.6.11, 17:52)

---

³³ K témuž vyšla zpráva ČTK 28. června (viz ČTK 28.6.11, 19:24), o které se zmiňuji výše, viz s. 17.

V červenci zveřejňuje Hlas Ruska šest článků týkajících se Sýrie. První z nich tlumočí vyjádření Michaila Bogdanova, náměstka ministra zahraničních věcí, podle něhož nejsou důvody pro to, aby Rusko zastavilo „vojensko-technickou spolupráci se Sýrií“. (Hlas Ruska 5.7.11, 11:43) Vojensko-technickou spoluprací se myslí především dodávky zbraní, kterých se Rusko podle Bogdanova zdržuje pouze v případě, kdy by mohly mít „destabilizující účinek“.³⁴ (Tamtéž)

Druhý článek shrnuje interview s ruským ministrem zahraničí, Sergejem Lavrovem, který v rozhovoru ve Washingtonu konstatoval zlepšení vztahů Bílého domu a Ruska po příchodu demokratů. Článek také rekapituluje situaci v Libyi a roli Ruska v ne-schvalování rezoluce Rady bezpečnosti OSN o Libyi, která měla za následek „bombardování pozemních cílů“, aby bylo následně v samotném závěru zprávy vyloučeno „opakování libyjského scénáře“. (Hlas Ruska 13.7.11, 12:44)

Ve zprávě z druhé poloviny měsíce informuje Hlas Ruska o omezení pohybu amerického a francouzského velvyslance v Damašku po tom, co oba velvyslanci navštívili město Hamá, což bylo syrskou vládou zhodnoceno jako „protizákonný zásah do vnitřních záležitostí země“. (Hlas Ruska 20.7.11, 20:01) Hlas Ruska se v tomto období nevěnuje situaci v Hamá, taktéž nejsou nijak uvedeny v souvislost návštěvy velvyslanců. Podle ČTK bylo Hamá obklíčeno armádou po tom, co zde probíhaly masivní protirežimní demonstrace.³⁵ Situace byla velmi napjatá i vzhledem k minulosti města.³⁶ Velvyslanci ho měli navštívit 7. července. (ČTK 7.7.11, 21:55) Krátce poté

---

³⁴ Zdá se být v rozporu předchozí vyjádření, ve kterém Margelov vyzývá k dialogu všechny zúčastněné strany, a fakt, že Rusko zásobuje syrský režim zbraněmi, čímž mu dává najevo podporu. Nehledě na to, že Sýrie i Rusko odmítají jakoukoliv intervenci Západu s tím, že by se jednalo o vměšování do vnitřních záležitostí země, viz ČTK 28.4.11, 21:01 nebo Hlas Ruska 22.8.11, 13:35. A nehledě na to, že Američané naopak podporovali (a po plynových útocích v srpnu 2013 už oficiálně podporují) syrskou opozici, viz ČTK 18.4.11, 21:11. (K varování před zahraničním vměšováním se ovšem občas přidávala i samotná opozice, viz ČTK 27.6.11, 19:05.) Rusko je za dodávky zbraní soustavně kritizováno především Spojenými státy. (ČTK 17.8.11, 19:20) Podle Moskvy jsou ale dodávky zbraní v souladu s mezinárodním právem a neohrožují bezpečnost regionu. Podle dostupných údajů se dodávky navíc zvyšují. (Tamtéž)

³⁵ O demonstracích viz ČTK 1.7.11, 13:43, o tancích a následném obklíčení města viz ČTK 3.7.11, 13:04 a 5.7.11, 9:00.

³⁶ Viz poznámka pod čarou č. 9.

bylo napadeno americké i francouzské velvyslanectví v Damašku. (ČTK 11.7.11, 17:26) Na americkou ambasádu měly zaútočit milice šabíha,³⁷ které byly na místo zavezeny čtyřmi autobusy. Nejmenovaný západní diplomat vyjádřil pochybnost nad tím, že by se tak mohlo stát bez vládního souhlasu. (ČTK 11.7.11, 19:42)

26. července vychází komentář k chystanému novému návrhu zákona, který by měl umožnit založení nových politických stran. (Hlas Ruska 26.7.11, 14:01) Jsou zde vyjmenovány ústupky prezidenta Asada, nutno říci bez jakýchkoli souvislostí.³⁸ Článek veskrze vrhá negativní světlo na demonstranty, kteří jsou neustále nespokojeni: „Opozice je znovu nespokojena, a Západ i nadále tvrdí o nezákonnosti režimu Bašára Asada.“ (Hlas Ruska 26.7.11, 14:01), a naopak vykresluje v pozitivním světle prezidenta Asada, který opozici stále ustupuje: „Už zrušil výjimečný stav, vyhlásil dvě amnestie a usnesl se o legalizaci statutu tří set tisíc Kurdů. A teď další iniciativa – mnohastranický systém.“³⁹ (Tamtéž) Názor Ruska, že by se opozice měla po zavedení nového systému uklidnit, potvrzuje v textu i Ibrahim Naowaf, vedoucí FM vysílání Hlasu Ruska pro arabské země: „A myslím si, že lidé, kteří toužili po přeměnách, docílili svého. A mají být spokojeni.“ (Tamtéž) V článku se ovšem nachází i kritika nově zaváděného systému, a sice omezení, která zákon předpokládá, z nichž nejvýznamnější je fakt, že členové musejí mít čistý trestní rejstřík, což, jak sám Hlas Ruska připouští, je po „téměř pěti měsících nepokojů a hromadných zatýkání dost problematické.“ (Tamtéž)

Předposlední zpráva v měsíci zveřejňuje počty mrtvých (přes 1600) a pohřešovaných (téměř 3000), kteří byli zatčeni a od té doby o nich nikdo neslyšel. (Hlas Ruska 28.7.11, 21:27) Počty se shodují s údaji ČTK, viz ČTK 28.7.11, 9:03.

---

³⁷ Viz poznámka pod čarou č. 28.

³⁸ Např. výtky ke zrušení výjimečného stavu (viz s. 10) a amnestiím (s. 13).

³⁹ Přestože Hlas Ruska argumentuje tím, že prezident Asad ustupuje a koná reformy, které slíbil, jejich faktický dosah nejen že je opozicí zpochybňován, ale sám prezident ztrácí důvěru svého lidu, jak tlumočí hlas opozice agentura AP. (ČTK 6.8.11, 16:26) Proto, nehledě na to, jestli by zavedení pluralitního systému mohlo přinést reálnou změnu, chybí důvěra v prezidenta, a tudíž v nové instituce.

Ke konci měsíce srpna Hlas Ruska informuje o výbuchu ropovodu, který podle syrské vlády způsobili ozbrojení extremisté.⁴⁰

První zpráva v novém měsíci poprvé v relativně větší míře popisuje útok syrské vlády proti demonstrantům, a sice tankový útok na město Hamá z 31. července, při kterém mělo zahynout na 113 lidí.⁴¹ (Hlas Ruska 1.8.11, 18:02) Zpráva také tlumočí vládní vysvětlení, podle kterého byla akce namířena proti ozbrojeným extremistům. Přesto, jak Hlas Ruska píše, se z tanků střílelo „chaoticky“. ⁴² Zbytek zprávy informuje o odsouzení vojenských akcí proti městu Hamá ze strany OSN a o plánovaném rozšíření evropských sankcí. Znovu se připomíná „libyjská varianta“ a fakt, že Rusko a Čína „libyjskému scénáři“ zabrání. Následující zpráva vyzývá ke zdrženlivosti syrské státní představitelů i opozici, což je pozice, které se Rusko bude nadále držet. (Hlas Ruska 2.8.11, 16:02)

Přestože titulek „Rusko podpoří akce RB OSN pro pomoc Syřanům“ působí rozhodně a je pozitivně formulován, samotný obsah článku opakuje zneužití rezoluce č. 1973, která umožnila vojenskou intervenci v Libyi. Pouze „bude-li signálem k politickému řešení“, pak Moskva rezoluci odsouhlasí.⁴³ (Hlas Ruska 2.8.11, 16:02) Přestože Hlas Ruska ve třetím odstavci píše o pokračujících vojenských operacích ve městě Hamá a přestože formulace „Damašek tvrdí, že vojáci hájí lidi před bandity...“ se zdá naznačovat pochybnosti nad státními vysvětleními násilí, vzápětí se dočítáme, že „v jedné syrské televizi byly promítány záběry ukazující jak ozbrojení příslušníci opozice střílí do vojáků vládní armády a pak shazují jejich těla do

---

⁴⁰ Hlas Ruska zároveň neříká nic o útoku a následném požáru na plynovodu z 13. července, o kterém informovali ochránci lidských práv a který syrská vláda odmítla s tím, že mělo jít o poruchu, která vznikla při údržbě, viz ČTK 29.7.11, 9:36.

⁴¹ Taktéž ČTK cituje prohlášení ruského ministerstva zahraničí, ve kterém je Moskva „vážně znepokojena informacemi o mnoha lidských obětech“. (ČTK 1.8.11, 12:29)

⁴² Informace převzata z Al-Džazíry.

⁴³ ČTK taktéž informuje o možnosti, že by Rusko a Čína nechaly novou rezoluci projít, pokud by nemluvila „o sankcích a jiném nátlaku“. (ČTK 2.8.11, 17:31)

řeky.“ Proto je prý těžké hodnotit, jak situace v Sýrii doopravdy vypadá.⁴⁴ (Tamtéž)

Následující dva články se tematicky věnují řešení komplikované syrské situace. První naprosto odmítá, aby byla vyřešena zásahem zvenčí. (Hlas Ruska 3.8.11, 19:55) Je v ní tlumočen názor člena parlamentu, Konstantina Kosačova, podle kterého není tato situace „ani zdaleka jednoznačná“. Kosačov ale přičítá hlavní vinu za to, co se děje, syrským úřadům. Pouze dialog může připravit „extremisty o podporu lidu“. (Tamtéž) Z této formulace lze vyvodit, že vláda bojuje proti extremistům a situaci pouze dočasně nezvládá.

Druhý článek zpochybňuje účinnost evropských sankcí. (Hlas Ruska 3.8.11, 12:43) Také se lehce mění tón, s jakým je nyní referováno o dění v Hamá. Vládní vojska se údajně pokusila „osvobodit město od opozičních sil“. Přestože Moskva nesouhlasí s násilím, kterého se vládní vojska dopouští, je zde vyzdviženo, že opozice odmítá dialog s prezidentem Asadem, který k němu vyzývá. Autor článku naznačuje, že opozice je podporována radikálními skupinami a že v tom případě by intervence Západu tyto skupiny podpořila, čímž by podkopala možný nástup demokracie.⁴⁵ (Tamtéž) Ačkoli bylo dříve proklamováno, že Rusko podpoří smysluplnou akci pro pomoc Syřanům (viz Hlas Ruska 2.8.11, 16:02), nyní je za jediné možné řešení považováno „blokovat každou rezoluci BR OSN proti Sýrii.“⁴⁶ Jsou zde zrekapitulovány kroky, které Asad od počátku

---

⁴⁴ Hlas Ruska ovšem zatím nikde explicitně nezmínil, že informace nelze od nezávislých novinářů ověřit. Přestože vyjádření o nejednoznačné situaci se takovému prohlášení blíží, zpráva vyznívá ve prospěch syrských státních médií.

⁴⁵ ČTK rovněž upozorňuje, že podle ruské státní agentury ITAR-TASS jsou v Hamá původci nepokojů „radikálové z hnutí Muslimské bratrstvo“. (ČTK 4.8.11, 8:53) Jak bylo několikrát poznamenáno výše, situace v Hamá byla od počátku značně komplikovaná kvůli minulosti města. Sám prezident Asad zpočátku váhal, jak s protesty ve městě naložit, aby si neznepřátelil i Rusko a Čínu, viz ČTK 6.7.11, 11:08. Rovněž Ziadeh (2013) upozorňuje na nebezpečí, že pokud by nepokoje započaly právě tam a ne v Dará, režim by je mohl snadno odsoudit jako vzpouru radikálů, což by bývalo mohlo zabránit jejich rozšíření po celé zemi.

⁴⁶ Obsah případné rezoluce, kterou podporuje Velká Británie, USA, Francie, Německo a Portugalsko, zveřejněné 24. srpna 2011, je následující: Prezidentu Asadovi, jeho bratru Máhirovi, některým dalším členům rodiny, předním syrským politikům a syrské kontrarozvědce mají být zmrazena konta, zablokována aktiva firem, na kterých mají podíl, a některým osobám bude zakázáno vycestovat na Západ, ne ale prezidentovi a jeho bratru Máhirovi. Rezoluce má rovněž podpořit

protestů vykonal, ovšem opět bez výtek. Během osmi krátkých odstavců se čtyřikrát zmiňuje situace v Libyi.⁴⁷

V Sýrii byl zaveden systém více stran. „Prezident tak splnil jeden z hlavních požadavků opozice,“ cituje Hlas Ruska syrskou státní agenturu SANA. (Hlas Ruska 4.8.11, 13:30) Ve zprávě jsou uvedeny i některé podrobnosti vládního výnosu.⁴⁸ Ve stejný den informuje Hlas Ruska o interview s prezidentem Medveděvem, který „znovu vyzval syrského vůdce Bašára Asada k provedení reformy a obnovení občanského míru.“ (Hlas Ruska 4.8.11, 21:23) Ve zprávě je zmíněno, že v Sýrii umírají lidé, což vzbuzuje „obrovské znepokojení.“ (Tamtéž) K dialogu a skoncování s násilím vyzývá i ruský ministr zahraničí Lavrov. (Hlas Ruska 9.8.11, 20:20) Podle něj se musí „syrská opozice distancovat od ozbrojených extrémistů a reagovat na nabídku úřadů zahájit dialog“. (Tamtéž) Poslední poznámka nejenže připouští a v podstatě nezpochybňuje domněnku, že v Sýrii působí na straně povstalců extremisté, ale naráží také na stálou výtku ze strany Ruska, a sice že opozice odmítá jednat s Asadem. Na závěr nicméně zmiňují počty mrtvých civilistů podle údajů syrských ochránců práv.⁴⁹

Přestože evropští představitelé zdůrazňují, že vojenská operace v Sýrii nepřipadá v úvahu,⁵⁰ ruský zástupce při NATO Dmitrij Rogozin je

---

návrh Navi Pillayové, vysoké komisařky OSN pro lidská práva, podle které by měly být syrské zločiny prošetřeny Mezinárodním trestním soudem v Haagu. (ČTK 24.8.11, 02:25)

⁴⁷ „Rozhodnutí Bezpečnostní rady OSN o Sýrii by neměla způsobit opakování libyjského scénáře ... O nebezpečí přijetí rezoluce o Sýrii podobné libyjské varoval ... Jak využila NATO rezoluce Bezpečnostní rady o Libyi ... A přece jen lépe reformy než válka, jak je tomu v Libyi.“ (Tamtéž) Poslední větou článek končí.

⁴⁸ Podle ČTK se nový prezidentský dekret liší od zákona o nových politických stranách, který byl vládou schválen 24. července, tím, že nepodléhá schválení parlamentu a je platný okamžitě. (ČTK 4.8.11, 09:54) Zatímco podle Hlasu Ruska nově vzniklé strany nesmějí vycházet „z náboženských nebo kmenových příznaků, profesionální příslušnosti a také těch, které si jako svůj cíl vytkly rasovou nebo jinou diskriminaci... [Nesmějí mít] žádné ozbrojené útvary nebo tajné služby“ (Hlas Ruska 4.8.11, 13:30), ČTK k výčtu podmínek dodává, že strany nesmějí být „nesyrské“... a jejich zásady, cíle a způsoby musejí být plně transparentní“. (ČTK 4.8.11, 9:54)

⁴⁹ Počty se shodují se zprávami ČTK, viz např. ČTK 1.8.11, 2:56.

⁵⁰ Viz např. vyjádření britského ministra zahraničí, Williama Hagua, podle kterého nejde „ani o vzdálenou možnost“, (ČTK 1.8.11, 21:23), nebo vyjádření Francie a

přesvědčen, že NATO takovou operaci chystá. (Hlas Ruska 5.8.11, 11:30) Rusko je zásadně proti, opakuje Hlas Ruska vytrvale. Znovu je připomenut případ Libye.⁵¹

Ve zprávě shrnující průběh zasedání RB OSN je citován stálý syrský zástupce při OSN, Bašár Džáfari, který Západ kritizuje za to, že odmítá Sýrii právo, aby označovala „za bandity členy ozbrojených teroristických seskupení, proti nimž používají úřady síly“. (Hlas Ruska 11.8.11, 16:16) Jak z rétoriky a volby slovníku předchozích zpráv Hlasu Ruska vyplývá,⁵² Moskva s takovýmto nárokem souhlasí. Podle Moskvy mimo jiné „rétorika Západu na adresu Damašku pomalu slábne“, což je důsledek toho, že Asad „dokázal vyhrát čas“ a podle slov Hlasu Ruska bude v arabském světě „vypadat jako vítěz“. (Hlas Ruska 11.8.11, 16:16) Znovu jsou vyjmenovány jeho zásluhy, tj. změny, které od počátku nepokojů nastolil. Vzhledem k faktickému fungování moci v syrském režimu ale k zásadní změně těmito kroky nedošlo.⁵³

Pro větší objektivnost nově chystané zprávy OSN o situaci v Sýrii vyzývá ruský velvyslanec při OSN Vitalij Čurkin syrského prezidenta, aby byli do země vpuštěni novináři a představitelé OSN, informuje Hlas Ruska. (Hlas Ruska 12.8.11, 14:45) Stálý zmocněnec Sýrie v Rusku, Sulejman Abú Diab, si totiž údajně stěžoval na obraz situace, jak ji vykreslují zahraniční média, především Al-Džazíra, která svět informovala právě o dění v Hamá. Není sice jasné, jak se ruská novinářka Anastasia Popová do země dostala,⁵⁴ nicméně následuje její popis situace v Hamá:

USA, které také ozbrojený zásah proti Sýrii jednoznačně odmítly. (ČTK 2.8.11, 20:40)

⁵¹ Jak o tom svědčí název článku „Rusko je proti vojenskému zásahu v Sýrii“. (Tamtéž)

⁵² Viz např. „ozbrojené bandy“ v článku Hlasu Ruska z 31.3.11, 13:10 nebo vyjádření ministra zahraničí Lavrova o „ozbrojených extrémistech“, viz Hlas Ruska 9.8.11, 20:20.

⁵³ Viz pyramidální systém moci, na jehož vrcholu stojí prezident, Ziadeh 2010, s. 14–20.

⁵⁴ Přestože článek nese název „Situace v Sýrii: názor ruského novináře“, v textu je explicitně řečeno, že Anastasia Popová Sýrii navštívila, a sice jako první ruská novinářka od začátku nepokojů.

Lidé jsou tu dost napjatí, nechtějí mluvit před kamerou, například v takových městech jako Hamá. V první řadě se ptají, z jaké země novinář přijel. Nemají rádi Al Džazíru, nemají rádi západní televizní stanice, protože sledují informace v Internetu a diví se, jak jsou tyto informace zkreslovány. Ukazují se třeba tytéž záběry, komentáře jsou ale absolutně různé. Informace se zkreslují a lidé si to uvědomují, a proto se s nimi těžko kontaktuje. Kromě toho mají všichni strach z následků. Přece jen se dostanou do televize a třeba k nim pak přijdou ozbrojenci a po tom, co zjistí, jaký postoj zastávají, že podporují prezidenta a reformy, budou jim vyhrožovat. (Tamtéž)

Dále je sdílen názor „arabských politologů“, kteří tvrdí, že Sýrie se stala „terčem tvrdé psychologické války, kterou proti ní rozpoutaly USA rukama řady zemí regionu.“ (Tamtéž) Je tak mimo jiné vysvětlováno i odvolání velvyslanců Saúdské Arábie, Kuvajtu a Bahrajnu, ke kterému došlo v tomto týdnu. (Tamtéž) ČTK oproti tomu informuje o stáhnutí velvyslanců jako o součásti vlny kritiky a nespokojenosti, kterou nad chováním syrského režimu vyjádřily nejen zmíněné tři státy, ale i např. Liga arabských států nebo Rada pro spolupráci arabských států Perského zálivu.⁵⁵ (ČTK 10.8.11, 11:30) Do Damašku přijeli 8. srpna také diplomaté z Turecka, Brazílie, Indie a JAR, aby přiměli hlavu syrského státu, ať ukončí násilí na demonstrantech.⁵⁶ (ČTK 9.8.11, 11:54)

O informační válce pojednává i následující článek. Podle něj si západní média „vychutnávají drobné detaily, nesnaží se ale zjišťovat příčiny toho, co se v Sýrii děje.“⁵⁷ (Hlas Ruska 16.8.11, 18:01)

---

⁵⁵ Podle saúdskoarabského krále dění v Sýrii „není pro Saúdskou Arábii akceptovatelné.“ (ČTK 7.8.11, 23:41) Král Abdalláh vyzval také syrské představitele „k zastavení krveprolití a k reformám.“ (ČTK 7.8.11, 23:24) Sýrie reagovala na kritiku Saúdské Arábie a Ligy arabských států vyjádřením, že si nejsou vědomy toho, že „extremisté a teroristické skupiny usilují o roztržení Sýrie.“ (ČTK 8.8.11, 12:04)

⁵⁶ Na kritiku Turecka a států Perského zálivu reagoval Damašek obdobně jako na kritiku Saúdské Arábie a LAS, viz ČTK 9.8.11, 11:57.

⁵⁷ Toto vyjádření nicméně ony „drobné detaily“ nezpochybnuje. Není jasné, co je jimi míněno, zda jsou to každodenní zprávy o přibývajících mrtvých nebo zprávy o mučení a drastické smrti oponentů, včetně dětí (viz např. smrt autora protivládních songů Ibráhíma Kašúše, kterému bylo vyříznuto hrdlo, viz ČTK 28.7.11, 14:14, nebo teprve třináctiletého Hamzy Chatíby a patnáctiletého Támira Šarije, viz poznámka pod čarou č. 22). Podle Rady OSN pro lidská práva se režim dopustil zločinů proti lidskosti, viz ČTK 18.8.11, 17:00, a vysoká komisařka OSN pro lidská práva Navi

Zpráva ze 17. srpna oznamuje, že „Damašek navrhl OSN, aby poslala do Sýrie delegaci, která by objektivně zhodnotila situaci v zemi“. ⁵⁸ (Hlas Ruska 17.8.11, 22:35) Přestože zpráva poznamenává, že návštěva delegace byla po dlouhou dobu režimem odmítána, zároveň explicitně říká, že to byl Damašek, kdo pozval delegaci OSN. Podle zpráv ČTK to byl ovšem generální tajemník OSN Pan Ki-mun, který návštěvu vyjednal při telefonickém rozhovoru s prezidentem Asadem, přičemž prezident slíbil, že misi nebude nijak omezen pohyb. ⁵⁹ (ČTK 19.8.11, 10:32)

Přestože v ČTK zpráva o údajném zastavení bojových akcí proti demonstrantům (ČTK 18.8.11, 05:36) předcházela zprávě o delegaci OSN (ČTK 19.8.11, 13:44), v Hlasu Ruska je tomu naopak. ⁶⁰ Podle Hlasu Ruska o ní informoval velvyslanec Sýrie při OSN Bashar Dzhaafarí, podle ČTK zprávu předal sám prezident Asad generálnímu tajemníkovi OSN Pan Ki-munovi při telefonickém rozhovoru. ⁶¹ Co je problematické, je fakt, že boje podle opozice zastaveny nebyly, na demonstranty se stále útočí a lidé umírají. ⁶² Problematické je také to, že bez této informace následující věta o USA, které rozšiřují proti Damašku sankce, může být dezinterpretována a nepochopena. Nepochopena v tom smyslu, že USA takto reagují právě na zprávy o neustávajícím násilí ze strany syrského režimu. Poslední věta oznamuje, že prezident Obama vyzval Asada k odstoupení. Zpráva ve své stručnosti vrhá dosti negativní světlo na politiku USA tím, že dané okolnosti neuvádí v souvislost: „Vojenské a policejní operace v Sýrii byly zastaveny... USA ale informovaly o zavedení dalších sankcí... [a] Obama požadoval od

---

Pillayová chce situaci předložit Mezinárodnímu trestnímu soudu v Haagu, viz ČTK 19.8.11, 10:32.

⁵⁸ Zpráva se jmenuje „Sýrie zve představitele OSN“. (Hlas Ruska 17.8.11, 22:35)

⁵⁹ Tento slib přesto dodržen nebyl, jak informuje zpráva z ČTK 26.8.11, 20:22.

⁶⁰ Hlas Ruska nicméně misi OSN do Sýrie oznámil o dva dny dříve, viz Hlas Ruska 17.8.11, 22:35.

⁶¹ Tyto informace se ovšem nijak nevylučují. Zprávu mohl předat prezident a v OSN o ní mohl zároveň informovat Dzhaafarí.

⁶² Viz např. ČTK 18.8.11, 05:47. I Al-Džazíra měla citovat očitě svědky, podle kterých „i dnes pokračuje armáda v Homsu a Halabu v raziích a operacích“. (ČTK 18.8.11, 11:40)

syrského prezidenta Bashara Asada, aby rezignoval“.⁶³ (Hlas Ruska 19.8.11, 11:30) Rusko dalo velmi jasně najevo, že názor na Asadovu rezignaci nesdílí.⁶⁴

V článku, který shrnuje proslov prezidenta Asada, jenž varuje před invazí, ujišťuje, že armáda a policie opět nabývají kontroly nad situací, a dodává, že na změnu politické situace potřebuje zvláštní komise vytvořená pro tyto účely šest měsíců, jsou pouze poslední dvě věty věnovány informacím o demonstrantech: „Posledních několik měsíců se v Sýrii konají masové protestní akce. Jejich účastníci nejsou spokojeni s politikou nynějšího prezidenta a požadují jeho rezignaci.“ (Hlas Ruska 22.8.11, 11:01) Není zde ani zmínka o násilí, pouze o prezidentovi, který se snaží o reformy, a o demonstrantech, kteří „nejsou spokojeni“. (Tamtéž)

Stejně tak v následujícím komentáři, který opakuje, že prezident v interview „varoval jiné státy před vměšováním do politického života Sýrie.“⁶⁵ (Hlas Ruska 22.8.11, 13:35) Podle Vladimira Sotnikova, vědeckého pracovníka ruského střediska mezinárodní bezpečnosti, by zásah vedl pouze k „vystupňování“ konfliktu. Podle Sotnikova z Asada vyzařuje jistota, což pravděpodobně povede k tomu, že si pozici prezidenta udrží:

Na rozdíl třeba od Egypta, kde se Husní Mubarak neodvážil poslat proti opozici tanky, si Asad zvolil rozhodnější opatření a přihlížel přitom ke zkušenostem svých neúspěšných předchůdců. Kromě toho má nohem

---

⁶³ K rezignaci ho mimo jiné krátce poté vyzvaly i Francie, Británie, Německo a Nizozemsko „a s prohlášením se připojila také šéfka diplomacie Evropské unie Catherine Ashtonová“. (ČTK 18.8.11, 17:00) Velmi tvrdým vyjádřením přispělo i Turecko, podle něhož už Sýrie nemá jeho důvěru a situace je tak vyhrocená, že „všechno je už příliš málo a příliš pozdě“. (ČTK 28.8.11, 19:45) Hlas Ruska dodává informace o výzvách k rezignaci od Velké Británie, Německa a Francie později, viz Hlas Ruska 22.8.11, 13:35. O Turecku se v dané souvislosti nezmiňuje.

⁶⁴ Jak potvrzuje následující článek s názvem „Rusko si nemyslí, že by musel Asad odstoupit“. (Hlas Ruska 19.8.11, 20:31)

⁶⁵ Podobný postoj zaujímá Rusko, které odmítá rezoluci RB OSN, která by podle něj mohla vést k vojenské intervenci, a zároveň považuje Asada za stále legitimního, viz např. Hlas Ruska 19.8.11, 20:31. Přesto se i Rusko snaží přimět syrského prezidenta, aby zavedl slibované reformy, např. ČTK 4.8.11, 21:19 nebo ČTK 11.8.11, 03:16. Přesto takováto lehká kritika se v Hlasu Ruska objevuje velmi zřídka, jako příklad většího nátlaku lze uvést snad jen vyjádření prezidenta Medveděva, který prezidenta Asada vyzval k „provedení reforem a obnovení občanského míru“. (Hlas Ruska 4.8.11, 21:23)

větší podporu jiných zemí, především zemí arabských, než třeba již zmíněný Egypt.⁶⁶ (Hlas Ruska 22.8.11, 13:35)

Na konci článku je připomenuto, že ozbrojené akce měly podle slov prezidenta Asada skončit 17. srpna. Přesto došlo následně „k dalším srážkám mezi vládními vojsky a demonstranty“. Je rovněž zmíněno, že Rada OSN pro lidská práva projednává rezoluci odsuzující režim a má být ustavena komise, která vyšetří porušování lidských práv v Sýrii.⁶⁷ (Tamtéž)

Ruský ministr zahraničí Sergej Lavrov naprosto vylučuje vojenskou zahraniční intervenci. Podle něj Asad, i když se zpožděním, podniká reformy.⁶⁸ Zároveň odsuzuje některá zahraniční vystoupení, která podle něj brání dialogu mezi „zainteresovanými stranami“. (Hlas Ruska 23.8.11, 12:15) Ruské stanovisko je v tomto velmi konzistentní (viz např. Hlas Ruska 1.8.11, 15:50 nebo 9.8.11, 20:20), nicméně nebere v potaz, že opozice odmítá s prezidentem jednat, dokud neukončí násilí na demonstrantech. (ČTK 15.5.11, 22:15) Prohlášení ruského ministra zahraničí může být mířeno na výroky Francie⁶⁹ a USA (ČTK 12.8.11, 8:57), podle nichž prezident ztratil legitimitu a následně byl Barackem Obamou vyzván, aby odstoupil.⁷⁰ (ČTK 18.8.11, 15:58)

Další zpráva pojednává o založení „Národní rady“ v tureckém Istanbulu, jejímž cílem je svržení prezidenta. Sdružení „zastupuje všechno opoziční síly Sýrie a bude působit až do svržení vládnoucího režimu“, píše Hlas Ruska. (Hlas Ruska 24.8.11, 10:33)

---

⁶⁶ Poslední poznámka je poněkud diskutabilní vzhledem ke kritice, kterou Sýrie sklidila od Ligy arabských států nebo od Rady pro spolupráci arabských států Perského zálivu, viz ČTK 10.8.11, 11:30. Viz také rezoluce Rady OSN pro lidská práva na s. 31.

⁶⁷ O odsouhlasení rezoluce, jejímiž navrhovateli byly USA, Evropská unie, Saudská Arábie, Jordánsko, Katar a Kuvajt, informuje ČTK 23.8.11, 11:36.

⁶⁸ Ani zde není reálný dosah reform diskutován.

⁶⁹ Alain Juppé, francouzský ministr zahraničí, prohlásil, že „vláda, která zabíjí své občany, protože chtějí vyjádřit vlastní názory a nastolit skutečnou demokracii, ztrácí svou legitimitu“. (ČTK 3.5.11, 14:27)

⁷⁰ K tomu, aby prezident Obama vyzval syrského prezidenta k odchodu, byl americký prezident vyzván už dříve syrskými opozičníky, kteří sídlí ve Spojených státech, viz ČTK 2.8.11, 20:40.

Zajímavý je i následující komentář vydaný ještě ten samý den s názvem „Západ je ochoten svrhnout Asada rukama opozice“. (Hlas Ruska 24.8.11, 18:01) Navazuje na předchozí zprávu a vyjadřuje názor „ruských expertů“, kteří míní, že „podobná prohlášení by nebyla možná bez podpory Západu“. (Tamtéž) Dále se mluví o schválení rezoluce v Radě OSN pro lidská práva, která byla přijata předcházející den. Jedná se o text odsuzující násilí na syrských demonstrantech. Přestože se nejedná o dokument, který by měl váhu rezoluce RB OSN, na níž se její členové dříve nedohodly (Rusko jako stálý člen rezoluci opakovaně vetovalo), Veniamin Popov, bývalý velvyslanec Ruské federace v Libyi a Tunisku, zdůrazňuje, že Rusko, mezi jinými státy, rezoluci nepodpořilo, protože je „zaměřena na svržení zákonné vlády, může být použita k další destabilizaci Sýrie, a je proto naprosto nepřijatelná. Ve své snaze odstranit Asada nepřihlíží Západ k jeho krokům zaměřeným na demokratizaci země.“ Podle Valerije Loščinina je dokument navíc „politizovaný a jednostranný“. (Hlas Ruska 24.8.11, 18:01) Podle Popova Západ nemá právo požadovat Asadovo odstoupení, protože to byl syrský lid, který prezidenta zvolil.⁷¹ Navíc prezident zemi aktivně demokratizuje a co Popov pokládá za nejdůležitější: „Asad je připraven zahájit dialog s opozicí“. (Tamtéž) „Avšak opozice dává přednost ozbrojenému konfliktu,“ dodává vzápětí autor článku. (Tamtéž) Do Sýrie je vyslána delegace „vědců, politologů a novinářů z Ruska“, která má za cíl zjistit, co se v Sýrii „skutečně děje“. Orientalista Vjačeslav Matuzov sdílí své „dojmy“:

Vidíme, jaký rozdíl existuje mezi informačním portrétem Sýrie, který dostáváme my, kteří se nacházíme za hranicemi této země, a tím, co člověk vidí na vlastní oči, například ve městě Hamá nebo v Damašku. Některé západní a arabské zpravodajské služby informují o tom, že do města Hamá byly poslány tanky, že pokojné demonstrace rozhánějí ozbrojené síly Sýrie. Současně ale docela klidně jezdíme po tomto městě a stýkáme se s lidmi. (Tamtéž)

---

⁷¹ Popova logika neříká, že zvolený zastupitel nemůže ztratit legitimitu, ale že to musí být syrský lid, který ho za nelegitimního prohlásí. Přestože tomu Hlas Ruska nevěnuje patřičnou pozornost, takové hlasy už zazněly, viz např. ČTK 23.4.11, 12:46. Asadovi kritici se zároveň shodují na tom, že „prezident překročil hranici, za níž už jednání není možné.“ (ČTK 2.8.11, 7:56) Za doklad odhodlanosti a „hlasu“ syrského lidu může být považován také fakt, že přestože lidé vědí, že při protestech mohou přijít o život, nepřestávají se scházet a demonstrovat.

Podle informací z ČTK bylo Hamá obsazeno od 31. července do 10. srpna, kdy vojáci údajně opustili město. Během této doby dle ČTK zemřelo na sto lidí. (ČTK 10.8.11, 23:41) Mezi 10. srpnem a koncem měsíce se objevuje pouze jedna zpráva a to z 12. srpna, podle které byl jeden člověk zabit a tři další zraněni, když se shromažďovali před mešitou. (ČTK 12.8.11, 15:00) Armáda opět přijela do města s tanky v noci z 30. na 31. srpna. (ČTK 31.8.11, 5:06) Od 12. do 30. srpna není tedy ani ze zpráv ČTK patrné, že by ve městě panovaly nepokoje, což by potvrzovalo výpověď Vjačeslava Matuzova. Z ní nicméně vyplývá, že město nejen je, ale i bylo klidné a vrhá velmi negativní světlo na západní a arabská⁷² média. V závěru článku je opět připomenuta situace v Libyi. (Tamtéž)

„Přední západní masmédiá cílevědomě šíří dezinformace o událostech v Sýrii,“ hlásá úderně první věta následujícího komentáře z 25. srpna. (Hlas Ruska 25.8.11, 14:53). Teprve v druhé větě vyjde najevo, že se jedná o prohlášení syrského ministra informací Adnana Mahmúda. Dále se zde vyjasňují některé nejasnosti ohledně předcházejícího článku. Ruská delegace totiž měla schůzku právě se syrským ministrem informací. Přestože předcházející zpráva z Hlasu Ruska budila dojem, že město Hamá je a bylo klidné, nyní se dovídáme, že bylo „několik týdnů fakticky pod kontrolou ozbrojené opozice. Pouze v první polovině srpna byli bojovníci odtud vytlačeni.“ (Tamtéž) Syrský ministr si ruské delegaci taktéž stěžoval na obraz Sýrie vytvářený západními médii. Podle něj se jedná o „informační válku proti jeho zemi.“ (Tamtéž) V reakci na to chce Damašek založit „vlastní mezinárodní televizi, analog katarské Al Jazíry, jejíž pořady budou moci přijímat na Západě a v sousedních arabských státech“. (Tamtéž)

„Sýrie se nevzdá své suverenity“, shrnuje titulek zprávy obsah Asadova projevu k lidu. Podle prezidenta Západ usiluje o ústupky ze strany Sýrie, o její lid mu vůbec nejde. (Hlas Ruska 25.8.11, 19:50) Jedná se prý o spiknutí, ale „země bude [přesto] pokračovat v reformách“ a spolu Syřané krizi překonají. (Tamtéž) Informace převzal Hlas Ruska z textu projevu, který uveřejnila syrská státní agentura SANA.⁷³

---

⁷² Arabskými médii je tu míněna Al-Džazíra, na jejíž neobjektivnost si stěžovala Sýrie už dříve. Viz poznámka pod čarou č. 18.

⁷³ Jedná se pravděpodobně o stejný projev, o kterém ČTK informovala 21. srpna. (ČTK 21.8.11, 21:10) Přestože jde o televizní rozhovor, je to jediný projev v uvedeném období, jehož tématem je navíc také syrská suverenita. Asad v něm

Po tom, co se Hlas Ruska v posledních dvou článcích vyhýbal hrození „libyjským scénářem“, vrací se opět v článku komentáře z 26. srpna, jehož název zní: „NATO chystá pro Sýrii osud Libye“. (Hlas Ruska 26.8.11, 11:58) Článek vyjadřuje obavu Damašku, že po tom, co se jednotky NATO stáhnou z Libye, budou vyslány do Sýrie. (Tamtéž) Přestože Západ takový scénář vytrvale vylučuje (viz např. vyjádření britského ministra zahraničí Williama Hagua výše, s. 25), v Hlasu Ruska se naopak vytrvale drží jako hlavní argument, který má přesvědčit o správnosti ruského a čínského veta o rezoluci odsuzující násilí v Sýrii v Radě Bezpečnosti OSN. Pokud budou síly NATO nasazeny, „bude možné pohřbít perspektivy demokratického rozvoje v této zemi, jsou přesvědčeni zástupci umírněné syrské opozice jak liberálního, tak i levicového ražení“. (Hlas Ruska 26.8.11, 11:58) V Damašku se s nimi měl setkat Oleg Gribkov, zvláštní zpravodaj Hlasu Ruska.⁷⁴ (Tamtéž) Ani o Olegu Gribkovovi ani o liberální a levicové opozici a jejím strachu z intervence NATO není ve zprávách ČTK zmínky. Podle Nadžmeddina Chreita, člena politbyra Komunistické strany Sýrie, jehož Hlas Ruska dále cituje, přiznává dokonce i vedení strany BAAS, že se reformy „velmi opozdily. A po tom, co se radikální odpůrci režimu chopili zbraní, stalo se provedení reformy ještě obtížnější,“ píše Hlas Ruska. (Tamtéž) Chreit v podstatě opakuje to, co už v projevu řekl prezident Asad, a sice že Syřané se mají sjednotit a společně tak dostat zemi z krize. (Tamtéž) Chreit ale také vyzývá k zastavení násilí „z obou stran, poněvadž rodí pouze odvetné násilí“. Připomíná, že částečné propuštění vězňů stejně jako zbylí vězni, kteří mají být taktéž propuštěni, vytvoří, spolu s ostatními opatřeními, „podmínky pro překonání krize“.⁷⁵ (Tamtéž) Podle Hlasu Ruska „velmi vážený syrský ochránce lidských práv Salim Heirbek[, který] strávil 13 let ve vězení za své názory“, měl napsat dopis prezidentu Asadovi, ve kterém vyjádřil „prakticky stejné myšlenky“ jako Nadžmeddin Chreit. „Dnes se [Heirbek] netají s obavami“:

---

kritizuje výzvy Západu, aby odstoupil, které vnímá jako pokusy o „narušení syrské suverenity“, čímž se pokouší jeho zemi ovládnout. Prezident také prohlašuje, že vláda připravuje reformy a v únoru by se tudíž mohly konat volby. (Tamtéž)

⁷⁴ Není zcela jasné, jak se Oleg Gribkov přes zákaz vstupu zahraničních novinářů na území Sýrie do země dostal, zda byl např. součástí ruské delegace zmiňované v článku z Hlasu Ruska 25.8.11, 14:53

⁷⁵ O faktickém omezení amnestie viz dříve, s. 13.

Kaddáfího konec se blíží. NATO si to pak zřejmě namíří do Sýrie. Dost se o tom mluví. A vůbec to nepomůže demokratickým změnám. (Tamtéž)

Taková výpověď jednak podporuje tvrzení, že v Sýrii dochází k demokratickým změnám,⁷⁶ ale také šíří zprávu, podle které je obava z NATO mezi Syřany silně rozptýlena. ČTK takovou zprávu nepotvrzuje. Naopak ten, kdo opakovaně šíří mezi veřejností zprávy o hrozbě mezinárodního útoku, je právě Hlas Ruska. Poselství komentáře pak shrnuje závěr zprávy, podle kterého jsou situací v Libyi znepokojeni všichni Syřané:

Syřané, jak vedoucí činitelé, tak i konstruktivní opozice, si nepřejí opakování libyjských událostí ve své zemi. Situace v Libyi jasně ukazuje, že natovské scénáře přicházejí příliš draho prosté občany. (Hlas Ruska 26.8.11, 11:58)

Michail Bogdanov, náměstek ministra zahraničních věcí, kritizuje syrskou opozici, která se vyhýbá dialogu s úřady. (Hlas Ruska 29.8.11, 19:29) Bogdanov se také setkal s prezidentem Asadem. Při schůzce zdůrazňuje „nutnost okamžitého a úplného skoncování s násilím a neodkladné realizace vyhlášených reforem“, jak po něm vzkázal prezident Medveděv. (Tamtéž) Opět je zde nastolena otázka legitimacy syrského prezidenta,⁷⁷ s nímž opozice odmítá jednat do té doby, než zastaví násilí na demonstrantech.⁷⁸

Následující komentář shrnuje a doplňuje předchozí zprávu. Rusko klade důraz na to, aby bylo okamžitě skoncováno s násilím. (Hlas Ruska 30.8.11, 16:27) Michail Bogdanov také vyzývá „syrské úřady, aby učinily konkrétní kroky zaměřené na realizaci reforem vyhlášených syrským vedením“. A napomíná opozici, která se podle něj nesmí vyhýbat dialogu s vládou. (Tamtéž) Prezident Asad nazývá ruský přístup za „vyvážený, na

---

⁷⁶ Jejich faktický dosah byl opozicí mnohokrát zpochybněn, viz dříve.

⁷⁷ Viz např. vyjádření francouzského ministra zahraničí, podle nějž násilí páchané na civilistech překročilo svou mez a vláda tak ztratila legitimitu (ČTK 3.5.11, 14:27), vyjádření Turecka, podle něhož Sýrie už nemá jeho důvěru (s. 29) atd. Moskva naopak odmítá taková vyjádření a výzvy k odstoupení. Prezident by měl dostat „více času na provedení reforem“. (ČTK 19.8.11, 10:32)

⁷⁸ V určité fázi prezident Asad tvrdil, že boje byly zastaveny, viz telefonický rozhovor s generálním tajemníkem OSN Pan Ki-munem. (ČTK 18.8.11, 05:36) Jak se ale vzápětí ukázalo, k ničemu takovému nedošlo, resp. represe pokračovaly dál. (Tamtéž)

rozdíl od postoje Západu spočívajícího v nátlaku výhradně na syrské vedení.“ (Tamtéž) Podobný obsah se má stát základem „ruského návrhu rezoluce Rady bezpečnosti OSN“,⁷⁹ se kterým souhlasí Brazílie, Rusko, Indie, Čína a JAR. Měl by tak nahradit západní variantu rezoluce, která je podle Vitalije Čurkina, velvyslance Ruské federace při OSN, „absolutně neobjektivní a jednostranná“ a povede ke svržení vlády.⁸⁰ (Tamtéž) Čurkin odmítá, že by mohla být vypracována rezoluce zakládající se na obou návrzích rezoluce, ruské a té západní. Neopatrné zacházení by také mohlo vést k tomu, že moc v zemi převezmou islamisté, což by mohlo ohrozit bezpečnost Izraele, soudí Sergej Děmiděnko, expert u Ústavu strategického hodnocení a analýzy. (Tamtéž) Proto je nepřípustné, aby se Sýrii dávala ultimáta, píše se v Hlasu Ruska. (Tamtéž) To, že EU uvaluje embargo na dodávky syrské ropy, se „už podobá vydírání“. ⁸¹ (Tamtéž) Kritice je vystavena i Francie, „kde už dávno vsadili výhradně na opozici.“ (Tamtéž) Navenek rozumný, i když za daných okolností ne zcela obhajitelný postoj Ruska k syrskému konfliktu vyjadřuje poslední věta: „Jen donucení k vnitřnímu dialogu a odmítnutí násilí jsou všelékem od občanské války.“ (Tamtéž)

---

⁷⁹ V ČTK se mi zmiňovaný návrh rezoluce v uvedeném období nepodařilo dohledat. 26. srpna se pouze objevuje zpráva o tom, že Radě bezpečnosti OSN se po několikaměsíčním přemlouvání podařilo počátkem měsíce shodnout s Ruskem a Čínou na „prostém odsouzení násilí“. (ČTK 26.8.11, 22:56) Zpráva je uvedena v souvislosti s tím, že se Rusko a Čína nezúčastnily neformálního vyjednávání RB OSN o Sýrii, což komplikuje snahy o řešení situace. (Tamtéž) Text, na kterém se zpočátku měsíce srpna země Rady shodly, je textem odsuzujícím syrskou vládu za „široké porušování lidských práv a používání násilí proti civilistům“, který vyzývá všechny strany konfliktu k „okamžitému ukončení násilí“ a ke zdrženlivosti. (ČTK 3.8.11, 18:56). Toto prohlášení mělo být původně textem rezoluce, jež by brala ohled i na výtky Ruska a dalších zemí, podle kterých byl původně navrhovaný text jednostranný. (Tamtéž) Radou ale prošel pouze jako prohlášení předsedy Rady, které má, jak poznamenává ČTK, „menší váhu než rezoluce.“ (ČTK 3.8.11, 22:04) Dokument také vyjadřuje zklamání nad tím, že vláda neučinila pokrok při uskutečňování reform, které slíbila. (ČTK 3.8.11, 23:06)

⁸⁰ Srovnej s obsahem rezoluce dříve, poznámka pod čarou, s. 24.

⁸¹ O možném embargu syrské ropy informuje ČTK 19. srpna. (ČTK 19.8.11, 18:06) Prodej ropy tvoří 28% příjmů Sýrie. Velká část exportu jde do Evropy, konkrétně do Německa, Itálie a Francie. (ČTK 23.8.11, 17:20) O „případném“ embargu se mluví také např. 24. srpna. Jeho uplatnění by ale nebylo tak jednoduché, jak upozorňuje AFP, protože evropské kupce mohou snadno nahradit kupci asijský a čínský. (ČTK 24.8.11, 13:24) Podrobnější informace do konce měsíce nedostáváme.

Přestože o pouhé tři články dříve titulek varoval před tím, že „NATO chystá pro Sýrii osud Libye“ (viz Hlas Ruska 26.8.11, 11:58), nyní vyjadřuje ruský zástupce při NATO Dmitrij Rogozin názor, že Západ žádnou válečnou akci proti Sýrii nechystá. (Hlas Ruska 31.8.11, 18:03) Důvodem má být právě strach z bezpečnosti Izraele. (Tamtéž)

Výsledky analýzy

Analýza zpráv Hlasu Ruska, tak jak byl jejich obsah předestřen na předchozích několika stranách, ukázala na některé zajímavosti, jako např. jazykovou stránku, která byla do značné míry ovlivněna syrskou státní rétorikou, na odlišnosti od zpráv ČTK, jež byly nejvíce patrné v komentářích ruských novinářů, kteří se údajně nacházeli na místě konfliktu, nebo na opakující se jevy, jakým byl nepochybně mnohokrát zmiňovaný „libyjský scénář“. Výsledky analýzy lze shrnout do následujících devíti bodů:

1) Hlas Ruska čerpá informace převážně ze syrských státních informačních zdrojů, svědčí o tom několikrát explicitně citovaná syrská státní zpravodajská agentura SANA (Hlas Ruska 4.8.11. a 25.8.11), v jednom z článků byly také zdrojem záběry vysílané v "jedné syrské televizi". (Hlas Ruska 2.8.11) Jejich věrohodnost není nijak zpochybněna. Naopak jsou důkazem toho, že situace v Sýrii není tak jednoznačná. (Hlas Ruska 2.8.11, 16:02 nebo Hlas Ruska 3.8.11, 19:55)

2) Spolu se zdroji je na některých místech přebírána i syrská státní rétorika, jak o tom svědčí výrazy jako "ozbrojené bandy" (Hlas Ruska 31.3.11, 13:10), jimiž jsou syrským prezidentem souhrnně označováni povstalci, nebo nekritické tlumočení názorů syrských představitelů, podle kterých režim bojuje proti extremistům (Hlas Ruska 3.8.11, 19:55) a teroristickým seskupením. (Hlas Ruska 11.8.11, 16:16)

3) Spolu s prvním bodem souvisí i fakt, že je dáována přednost vládním vysvětlení událostí (např. situace v Hamá 2.8.11, 16:02), zatímco nevládní verze aktivistů a povstalců se v Hlasu Ruska takřka nevyskytují.⁸²

4) Hlas Ruska podporuje syrské nařčení z informační války tím, že nejen zpochybňuje západní zdroje, ale několikrát jejich verzi událostí

---

⁸² Z 35 článků jsou dva (Hlas Ruska 28.7.11 a 1.8.11) věnovány informacím o civilních obětech a pohřešovaných.

vysloveně popírá. (Hlas Ruska 12.8.11, 14:45, Hlas Ruska 16.8.11, 18:01, Hlas Ruska 24.8.11, 18:01 a Hlas Ruska 25.8.11, 14:53), přičemž není jasné, jak se ruští novináři, z jejichž výpovědí některé zprávy čerpají, přes zákaz do Sýrie dostali.

5) Hlas Ruska zároveň v uvedeném období nikde nezmiňuje, že přístup do země byl (kromě katarské Al-Džazíry) zahraničním novinářům zakázán, a zprávy nelze tudíž ověřit.⁸³

6) V textu je vytrvale používána intervence v Libyi jako odstrašující příklad toho, jaké následky může mít zasahování do vnitřních záležitostí země, a zároveň jako argument proti přijetí rezoluce Rady bezpečnosti OSN, která by násilí na syrských demonstrantech odsuzovala. V 35 člancích byl případ Libye v různých obměnách (libyjský scénář, který byl použit 7 krát, libyjská varianta, konflikt podle libyjského vzoru atp.) zmíněn 17 krát.

7) Přestože Rusko násilí na demonstrantech odsuzuje (např. Hlas Ruska 9.8.11, 20:20), podporuje stabilitu syrského režimu jednak vyjádřeními, podle kterých se Západ snaží o svrnutí zákonné vlády (Hlas Ruska 24.8.11, 18:01) a explicitním nesouhlasem s výzvami jiných států, aby prezident Asad rezignoval (Hlas Ruska 19.8.11, 20:31), za druhé je tak činěno implicitně nekritickým přebíráním informací ze syrských státních zdrojů a neinformováním o situaci a verzích událostí syrských povstalců a lidskoprávních aktivistů. Nadto Ruská federace zásobuje syrský režim zbraněmi, od jejichž dodávání přes kritiku Západu nechce ustoupit. (Hlas Ruska 5.7.11, 11:43)

8) Opozice je v Hlasu Ruska vykreslena jako „stále nespokojená“ a odmítající jakýkoliv dialog. S tím opět souvisí v textech mnohokrát nekriticky zmíněný seznam Asadových ústupků a reforem.

9) První zpráva týkající se Sýrie je zveřejněna 31. března 2011, další až 28. června 2011 a po ní je již tématu věnována pozornost systematicky. Mezi první a druhou zprávou je tak časová prodleva téměř tří měsíců, během nichž docházelo k násilí na demonstrantech, byla obsazována města atd. (viz přehled ČTK v tomto období), o nichž tedy Hlas Ruska v té době neinformoval.

---

⁸³ Je možné, že Rusko, které má dobré vztahy se syrským režimem, dostalo ze zákazu výjimku. ČTK se o takové výjimce ovšem během šesti studovaných měsíců nikde nezmiňuje.

Intervence v Libyi: Hlavní argument Ruské federace proti přijetí rezoluce RB OSN v případě syrského konfliktu

V Hlasu Ruska byl ve zkoumaném období „libyjský scénář“ zmíněn nesčetněkrát. I zprávy ČTK upozorňovaly na to, že Rusko se obává možného zneužití rezoluce RB OSN, které by mohlo vyústit v konflikt podobný libyjskému. Jak může být intervence v Libyi pro Rusko tak silným argumentem?

Protesty v Libyi započaly v polovině února 2011, měsíc před protesty v Sýrii a něco více než měsíc po propuknutí nepokojů v Tunisku, které vlnu demonstrací v arabském světě spustilo. Převzít kontrolu nad mnoha částmi východních i západních částí země trvalo povstalcům něco málo přes týden. (Adler-Nissenová a Pouliot 2014, s. 9–10) Prezident Kaddáfí zareagoval na protesty silou. To velmi rychle vyvolalo strach z možné občanské války. (Tamtéž)

Reakce mezinárodního společenství byla také velmi rychlá. Ze strachu před možnou genocidou byly přijaty v Radě bezpečnosti OSN dvě rezoluce: rezoluce 1970 a 1971. První se dovolávala principu R2P⁸⁴ a její součástí byla ochota Rady vzít v úvahu, vedle např. zbrojního embarga, zmrazení účtů apod., případná další opatření. (Adler-Nissenová a Pouliot 2014, s. 12) Druhá rezoluce byla přijata po tom, co v polovině března 2011 požádala Liga arabských států o bezletovou zónu nad Libyí. Podle Adler-Nissenové a Pouliota (2014, s. 12–13) byla jednání vedena ve značné časové tísní, přičemž velmi aktivní roli v prosazování rezolucí hráli francouzští a britští diplomaté a rozhodující roli sehráli diplomaté američtí, když pohrozili, že situace by mohla vyústit v další Srebrenicu.

---

⁸⁴ R2P nebo-li Responsibility to Protect (Povinnost chránit) je koncept, který OSN definuje jako „povinnost předcházet a zabránovat genocidě a masovému vraždění, která leží v prvé řadě na státu, ale mezinárodní společenství zastává roli, která nemůže být zdiskreditována odvoláváním se na státní suverenitu.“ (UN 2015)

Práva hlasovat se Rusko nicméně zřeklo a nevyužilo jej ani Německo, což mezi ostatními státy vyvolalo rozruch. (Adler-Nissenová a Pouliot 2014, s. 14–15) Nedlouho po přijetí rezoluce a vytvoření bezletové zóny varoval náměstek ruského premiéra Sergej Ivanov před tím, že NATO už je jen krůček od vyslání pozemních jednotek na podporu libyjských povstalců. (RFE/RL 2011a) Ruský ministr zahraničí Sergej Lavrov rovněž varoval, že Moskva „nepodpoří žádné akce mezinárodního společenství, které by vedly k další eskalaci konfliktu, včetně zahraniční intervence.“ (Tamtéž) Americký prezident Barack Obama intervenci označil za nezbytnou pro to, aby se předešlo masakru. (RFE/RL 2011b) I prezident ve svém projevu na National Defense University zmínil bosenský konflikt jako příklad toho, jak mezinárodní společenství selhalo, když mu trvalo celý rok, než se shodlo na intervenci, která by ochránila civilisty. (Tamtéž)

Intervence byla nicméně mnohými označena za neúspěch. Prodloužila občanskou válku, a to přibližně šestkrát, a počet obětí zvýšila nejméně sedminásobně, přičemž přispěla k většímu zneužívání lidských práv, k lidskému utrpení, islámskému radikalismu a k většímu rozšíření zbraní v zemi. (Kuperman 2013) Podle Kupermana (2013) šířila západní média dezinformaci, když tvrdila, že Kaddáfí záměrně útočí na civilisty. Podle toho, co zdokumentovalo OSN a Amnesty International, ve všech čtyřech městech (Bengházi, al-Bájdě, Tripolisu a Misurátě) s násilím začali demonstranti. (Tamtéž) Vláda, která na útoky odpověděla silou, ale „nikdy záměrně neútočila na civilisty“, což dokládají i pozdější zprávy Human Rights Watch, podle kterých v počátku konfliktu zemřelo 233 lidí oproti více než 2000, o kterých informovala média. (Tamtéž) Ve prospěch Kaddáfího svědčí i další dokumenty HRW, viz Kuperman 2013. Hlavním cílem NATO podle Kupermana (2013) nebylo chránit civilisty, ale svrhnout Kaddáfího režim, a to i za cenu civilních obětí. Navíc v době, kdy NATO intervenovalo (v polovině března 2011), se Kaddáfímu už podařilo získat znovu kontrolu nad většinou Libye. Severoatlantická aliance tak konflikt, který se blížil ke konci, značně prodloužila.

Po svržení prezidenta se vynořily radikální islamistické skupiny, které se nechtěly podvolit nově zvolené autoritě. (Kuperman 2013) Libye se z revolučního dění nevzpamatovala dodnes a stejně jako v případě Sýrie o vážnosti situace svědčí například počty libyjských a syrských uprchlíků.

Nicméně silně negativní pojetí libyjské intervence, podobné tomu, jak ji formuloval Kuperman (2013) nebo např. Adler-Nissenová a Pouliot (2014) může být dobrým argumentem pro Ruskou federaci, proč v případě syrského konfliktu neschvalovat rezoluci RB OSN, a to přestože práce jsou pozdějšího data než zkoumané období Hlasu Ruska.⁸⁵

Závěr

Výsledky analýzy přinesly několik zajímavých zjištění. Především informace, které byly v daném období v Hlasu Ruska použity, upřednostňovaly syrské státní zdroje před zdroji západními, které čerpaly ze zpráv povstalců, lidskoprávních aktivistů a syrských uprchlíků. Přestože zahraničním novinářům byl přístup do Sýrie zakázán, na což Hlas Ruska neupozornil, některé zprávy nejenže čerpaly z informací ruských novinářů, kteří se nacházeli v místě konfliktu, ale tyto zprávy závažným způsobem zpochybňovaly informace západních zdrojů. V článcích byla vytrvale poutána pozornost k intervenci v Libyi, která sloužila jako odstrašující příklad toho, jak by mohl případný zásah zahraničí do záležitostí Sýrie vypadat, a jako důvod pro odmítání rezoluce Rady bezpečnosti OSN, která by násilí v Sýrii odsuzovala, ale která by zároveň mohla být použita jako podklad pro možnou zahraniční intervenci. Rusko bylo prezentováno jako prostředník, který má usmířit znesvářené strany, ale s tím důrazem, že opozice se takových jednání odmítá účastnit, zatímco prezident jí neustále ustupuje různými reformními opatřeními. Násilí na demonstrantech bylo odsuzováno, zároveň mu ale byla věnována velmi malá pozornost a výzvy západních států k odchodu prezidenta Asada byly označovány za nemístné.

Zprávy Hlasu Ruska odpovídaly ruskému postoji, tak jak byl popisován ve zprávách ČTK, a sice že Rusko odsuzuje násilí na demonstrantech, přesto razantně odmítá rezoluci Rady bezpečnosti, protože má strach z jejího zneužití, tak jak tomu podle něj bylo v případě Libye.

---

⁸⁵ První odkaz na situaci v Libyi se v Hlasu Ruska objevuje 31.3.2011, tedy v době, kdy byla zahájena akce NATO.

Konflikt, který před čtyřmi lety začal jako naděje na změnu, se časem přelil ve svědectví masového vraždění (viz sarinový útok v srpnu 2013), jemuž Západ jen přihlížel. Jak píše Ma'oz (2014, s. 51), Spojené státy de facto uznaly prezidenta Asada za syrského vůdce výměnou za to, že Rusko se postará o zničení syrského chemického arzenálu, a to i přesto, že Asad v zabíjení civilistů, nyní „jen“ konvenčními zbraněmi, pokračoval. Legitimita Asadova režimu byla stvrzena například tím, že namísto toho, aby byl označen za válečného zločince, byl vedle opozice také pozván na ženevskou konferenci o Sýrii, která se konala v lednu 2014. (Ma'oz 2014, s. 55)

Opozice představovaná např. Národní koalicí syrských revolučních a opozičních sil (National Coalition for Syrian Revolutionary and Opposition Forces) a Svobodnou syrskou armádou (Free Syrian Army), která nemá přístup k těžkým zbraním, je zatlačena mnohem efektivnějšími, ovšem radikálními opozičními silami napojenými na Al-Káidu, jako jsou Jabhat al-Nusra nebo Islámský stát (Islamic State of Iraq and Greater Syria). (Ma'oz 2014, s. 54). Proto rovnováha sil nahrává syrskému vůdci, jehož západní oponenti se nyní snaží vypořádat s větším zlem.

Bibliografie

Prameny

- ČESKÁ TISKOVÁ KANCELÁŘ. 2011. Zprávy z databanky České tiskové kanceláře, období: 1. březen – 31. srpen 2011, klíčová slova: Sýrie, priorita: 1–4. [cit. 2014-08-25].
- RSRS HLAS RUSKA. 2011. Zprávy české verze internetových stránek Hlasu Ruska, období: 1. březen – 31. srpen 2011, štítek: Sýrie. [cit. 2013-03-01 až 2013-05-31].
Dostupné z: <http://cz.sputniknews.com/czech.ruvr.ru/tag_7699140/2011/03/>.

Sekundární literatura

- ADLER-NISSEN, R., POULIOT, V. 2014. Power in Practice: Negotiating the International Intervention in Libya. *European Journal of International Relations*. 20 (4), s. 889–911.
- BERÁNEK, O. 2013. Úvod. In: JIRÁNKOVÁ, A., ČUŘÍK, J., SHANAÁH, Š., HESOVÁ, Z., ŤUPEK, P., DITRYCH, O., KALHOUSOVÁ, I., ÖZEL-VOLFOVÁ, G., BERÁNEK, O., BELFER, M. a KRULIŠOVÁ, K. *Arabské revoluce: Demokratické výzvy, politický islám a geopolitické dopady*. Praha: Academia, s. 9–22. ISBN 978-80-200-2298-1.
- ČESKÁ REPUBLIKA. 1992. *Zákon č. 517/1992 Sb., o České tiskové kanceláři*. In: Sbíрка zákonů České republiky.
- DITRYCH, O. 2013. *Evropa a Amerika: impéria v rozpacích*. In: JIRÁNKOVÁ, A., ČUŘÍK, J., SHANAÁH, Š., HESOVÁ, Z., ŤUPEK, P., DITRYCH, O., KALHOUSOVÁ, I., ÖZEL-VOLFOVÁ, G., BERÁNEK, O., BELFER, M. a KRULIŠOVÁ, K. *Arabské revoluce: Demokratické výzvy, politický islám a geopolitické dopady*. Praha: Academia, s. 166–186. ISBN 978-80-200-2298-1.
- JIRÁNKOVÁ, A. 2013. *Nedemokratické režimy jako příčina revolucí v severní Africe*. In: JIRÁNKOVÁ, A., ČUŘÍK, J., SHANAÁH, Š., HESOVÁ, Z., ŤUPEK, P., DITRYCH, O., KALHOUSOVÁ, I., ÖZEL-VOLFOVÁ, G., BERÁNEK, O., BELFER, M. a KRULIŠOVÁ, K. *Arabské revoluce: Demokratické výzvy, politický islám a geopolitické dopady*. Praha: Academia, s. 23–65. ISBN 978-80-200-2298-1.

- KUPERMAN, A. J. 2013. Lessons from Libya: How Not to Intervene. *International Security*. Policy Brief, Belfer Centre for Science and International Affairs, Harvard Kennedy School.
Dostupné z: <http://belfercenter.ksg.harvard.edu/publication/23387/lessons_from_libya.html>.
- MA'OZ, M. 2014. The Arab Spring in Syria: Domestic and regional developments. *Dynamics of Asymmetric Conflict: Pathways towards terrorism and genocide*. 7 (1). s. 49–57.
- MIESSLER, J. 2008. *Kritická diskurzivní analýza (CDA) a velké množství masmediálních textů*. In: Bočák, M., Rusnák, J. (eds.) *Médiá a text II*. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove, s. 116–122. ISBN 978-80-8068-888-2.
- OSMAN, T. 2013. *Egypt on the Brink: From Nasser to the Muslim Brotherhood*, 3th ed. New Haven, London: Yale University Press, 309 s. ISBN 978-0-300-19869-0.
- RFE/RL 2011a. *Russia Warns Over NATO Intervention in Libya* [online]. [cit. 2015-06-14].
Dostupné z: <http://www.rferl.org/content/russia_warns_over_nato_intervention_in_libya/24215871.html>.
- RFE/RL 2011b. *Obama Defends Libya Intervention as Necessary 'To Stop A Massacre'* [online]. [cit. 2015-06-14].
Dostupné z: <http://www.rferl.org/content/obama_defends_libyan_action_to_stop_massacre/3539947.html>.
- RSRS HLAS RUSKA. 2015. *O nás* [online]. [cit. 2015-06-18].
Dostupné z: <<http://cz.sputniknews.com/czech.ruvr.ru/about/>>.
- SPUTNIK. *O projektu* [online]. [cit. 2015-06-18].
Dostupné z: <<http://cz.sputniknews.com/docs/about/index.html>>
- TRUNEČKOVÁ, L. 2009. *Tisková agentura jako zdroj*. In: ŠMÍD, M., TRUNEČKOVÁ, L. *Novinář a jeho zdroje v digitální éře*. Praha: Karolinum, s. 123–191. ISBN 978-80-246-1661-2.
- UNITED NATIONS. 2015. *The Responsibility to Protect* [online]. [cit. 2015-06-14].
Dostupné z: <<http://www.un.org/en/preventgenocide/adviser/responsibility.shtml>>.
- WIKIPÉDIA: SLOBODNÁ ENCYKLOPÉDIA. 2013. *Hlas Ruska* [online]. [aktualizováno 2013-16-03], [cit. 2015-06-17].
Dostupné z: <https://sk.wikipedia.org/w/index.php?title=Hlas_Ruska&oldid=5370312>.
- WIKIPEDIA: THE FREE ENCYCLOPEDIA. 2015. *Sputnik (news agency)* [online]. [aktualizováno 2015-05-28], [cit. 2015-06-17].

Dostupné z: <[https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Sputnik_\(news_agency\)&oldid=664425741](https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Sputnik_(news_agency)&oldid=664425741)>.

WIKIPEDIA: THE FREE ENCYCLOPEDIA. 2015. *Voice of Russia* [online].

[aktualizováno 2015-02-02], [cit. 2015-06-17].

Dostupné z: <https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Voice_of_Russia&oldid=645310722>.

ZIADEH, R. 2013. *Power and Policy in Syria: Intelligence Services, Foreign Relations and Democracy in the Modern Middle East*. London: Tauris Academic Studies, 228 s. ISBN 1780762909.

ZIADEH, R. 2010. *Power and Policy in Syria: Intelligence Services, Foreign Relations and Democracy in the Modern Middle East*. London: I.B. Tauris, 240 s. ISBN 978-1-84885-434-5.